

**Blåsta på 400 000
– trots lönegaranti**

Finn felen – vinn
sticksåg och slip

BYGGNADS arbetaren

Så fuskas det
med saxliftarna

**MÖRK MÅNAD:
TRE DÖDA PÅ
BYGGET I MAJ**

4

fullmatade
sidor från
maskinmässan

Mats "MP"
Persson:

"Det är ett skönt
jobb. Jag är en
lagmänniska."

**GYLLENE TIDER
I HALLANDSÅSEN**

Per Gessles stjärngitarrist blev tunnelarbetare

**BYGGNADS
arbetaren**

Nu ökar vi på webben!
+444%

Antal besökare på www.byggnadsarbetaren.se har ökat från 9 700 i september 2010 till 14 000 i mars 2011. (KÄLLA: Google Analytics.)

**Klicka in du också på
www.byggnadsarbetaren.se**

EN LEK MED DÖDEN

16–21 Slarvet är så utbrett att om inget görs är det bara en tidsfråga innan vi har en ny dödsolycka. Arbetsmiljöverkets Jörgen Conradsson går rakt på sak när han beskriver riskerna som landets byggnadsarbetare tar på de allt vanligare mobila arbetsplattformarna. Vi har bilderna som bekräftar inspektörens ord.

10–13 BYGGNYTT Mörk månad: 3 döda i maj

Starka reaktioner i Byggsverige efter nya tragedier.

24–27 PORTRÄTT "Jag tycker om att hitta min plats i gruppen. Sen spelar det ingen roll om det är ett band eller på en arbetsplats."

Gyllene Tiders Mats "MP" Persson, numera tunnelarbetare.

22–23 GRANSKNING AD-pengarna som försvann

Läs om hur drygt 600 000 kronor krympte till 171 000.

28–30 REPORTAGE Betongare stäms av arbetsgivare

Vi reste till Warszawa och träffade en av arbetarna.

36–39 GREJER & GREPP Stor mässpecial

Vi kollar in det största, bästa och vackraste från maskinmässan i Barkarby.

Bilderna som avslöjar:

SAX-LIFTS-FUSKET

Byggnadsarbetarna klänger över räcken på hög höjd på sätt som är både förbjudna och livsfarliga. Bilderna från svenska arbetsplatser visar hur säkerheten sätts på undantag vid jobb med mobila arbetsplattformar. Samtidigt ökar användningen explosionsartat.

TEXT: MARGITE FRANSSON FOTO: ARBETSMILJÖVERKET, ANDRÉ G. WAHNE

24–27

Gyllene Tider-stjärnan har blivit tunnelarbetare.

CHRISTEL LINDH

36–39

Fyra sidor om maskinmässan.

KENNETH PETTERSON

- 4 **BODSNACK** Majoriteten stödjer det röda gänget.
- 7 **7 FRÅGOR** Byggpoet får stipendium.
- 8 **BILDEN** Vykort från kranen.
- 34 **SÅ FUNKAR DET** Ny metod motar möglet.
- 40 **EFTER JOBBET** Grymmaste omslagen från 1980-talet.
- 41 **BILDKRYSS** Alltid i Byggnadsarbetaren.
- 44 **INBLICK** Information från Byggnads.

REDAKTIONEN:

KATARINA CONNHEIM
reporter, arbetsmarknad
08-728 49 87 • 070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

KENNETH PETTERSON
chefredaktör, ansv. utgivare
08-728 49 70 • 070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

JOHAN SJÖHOLM
redaktionssekreterare
08-728 49 79 • 070-651 62 59
j.s@byggnadsarbetaren.se

PETER ÖNNESTAM
layoutansvarig
08-728 49 77 • 070-280 25 35
p.o@byggnadsarbetaren.se

CENNETH NIKLASSON
reporter
08-728 49 76 • 070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

PETER LEANDER
reporter (vik)
08-728 48 53 • 070-245 04 30
p.l@byggnadsarbetaren.se

NINA CHRISTENSEN
reporter, webbansvarig
08-728 49 69 • 070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

MARGITE FRANSSON
reporter, arbetsmiljö
08-728 49 74 • 070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

JENNY BERGGREN
reporter, arbetsrätt
08-728 49 72 • 070-664 49 00
j.b@byggnadsarbetaren.se

MISSA INTE!
Spik-Antons politiska missnöje (s 42).

FRÅGAN

Slarvar byggnadsarbetare med sitt eget skydd? Se reportaget på s 16-21

Mikael Fältskog, 47 år,
snickare, Nyköping

”I och med alla olyckor måste det finnas brister någonstans. Med tanke på pressade byggtider och otillräcklig utbildning, så slarvas det ibland. Självt jobbar jag på ett bygge där det är ett rigoröst säkerhetstänk.

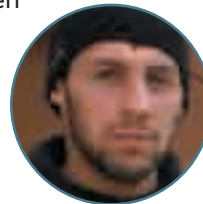
Elias Gustavsson, 22 år,
murare, Kävlinge

”Jag kan bara tala för mig själv. På min arbetsplats tycker jag inte att det slarvas med skyddet. Vi använder skydd, ex. kåpor när vi kör med vinkelslip. Jag har arbetat här sedan jag gick ut gymnasiet, i tre år.

Sheikh Gasanov, 22 år,
markantläggare, Handen

”Det är viktigt att ha skydd, speciellt att ha knäskydd där jag jobbar. Du kan inte köra bil utan bilbälte. Ibland blir det så att man inte använder skydd. Man tycker kanske att det är jobbigt och tungt.

Majoriteten stödjer det röda gänget

■ Signaturen Jon påstår i en insändare i Byggnadsarbetaren nr 6/2011 att Byggnads som fackförening inte lyssnar på vad deras medlemmar vill. Går Jon över huvud taget på fackmötena där alla medlemmar är välkomna och bestämmer vad Byggnads ska göra eller tycka?

Även om man inte går på mötena och utnyttjar sin möjlighet att påverka, så kan man utifrån senaste valet konstatera att en majoritet av Byggnads medlemmar stödjer det röda gänget i politiken. Alla medlemmar är inte röda och det står Jon fritt att tycka som han vill, men att påstå att medlemmarna blivit blåa på grund av att Alliansen infört det fantastiska rotavdraget är att vara historielös.

Socialdemokraterna var först med att införa rotavdrag efter lågkonjunkturen på 1990-talet. Socialdemokraterna var det parti i valet som ville utöka rotavdraget till att gälla även dem som inte äger sin bostad utan bor i hyresrätt. Ett miljardprogram för miljonprogramsområdena som skulle ha utplånat arbetslösheten bland byggnadsarbetare, för att inte tala om hur det skulle ha förbättrat bostadsbeståndet som är i akut behov av renovering. Men om man inte tar reda på fakta, eller inte bryr sig om att Alliansen gynnar oss som är friska och har ett jobb på gamla, sjuka eller arbetslösa bekostnad, så förstår jag att man röstar blått.

Jag ska som aktiv Byggnadsmedlem fortsätta arbeta för att Byggnads

”Jag tror på ett solidariskt välfärdssamhälle där vi som står i solen håller ett paraply över den som hamnat i regnet.

står på de sämst ställda sida, fast jag själv är frisk och har jobb. Jag tror på ett solidariskt finansierat välfärdssystem där vi som står i solen håller ett paraply över den som hamnat i regnet.

Jag tror att de flesta byggnadsarbetare ställer upp på denna ideologi. Men om man inte är aktiv och tar reda på fakta går man lätt på det blåa gängets retorik om mer pengar i fickan, utan att reflektera över att jobbskatteavdraget tas ifrån våra välfärdssystem som till exempel sjukförsäkringen, a-kassan och så vidare.

Gå en facklig/politisk utbildning (gratis för medlemmar). Granska de olika blockens förslag. Fråga dig sedan vilken politik du vill stödja. Jag tror att du kommer att upptäcka samma sak som en majoritet av byggnadsarbetarna gjort. Det röda gänget har en bra politik för oss byggnadsarbetare!

STEFAN SKOGLUND
Uddevallda

SAKAT FRÅN WEBBEN

”En till kamrat som får sätta livet till! Tar ett 'strå' till ifrån den omvända 'muckarkammen'. Politiska krafter tycker att arbetsmiljön inte är viktig, genom ekonomiska neddragningar. Skäms!

MIKAEL KARLSSON

”Självklart är det så att högermoderatens politik ger dem som redan har så det räcker mer, och skapar ett klassamhälle med segregation som inte är bra för samhällsutvecklingen. Men egoister tänker inte på sånt, och historien måste man alltid kunna för att förstå.”

ROLF ANDERSSON

Alliansen byggde otryggheten

■ Det som händer i Sverige i dag var förutsägbart redan 2006. Klyftorna växer sig större och större, de fattiga blir allt fattigare. De som har arbete får skattebidrag, ”lägre skatt”.

Men som vi alla vet så blir kontentan av det hela att våra barn och de som är sjuka lider mer av att den svenska välfärden urholkas.

Per-Albin Hansson var en ledande gestalt i bygget av det svenska folkhemmet. Alliansen, som de så fint (får dålig smak i munnen nu) kallar sig, kommer för all framtid stå i historieboken som de som rev folkhemmet.

De som slet sönder välfärden
De som gjorde sjuka hemlösa.

De som byggde det otrygga samhället.

HÅKAN ANDERSSON

Byggnads ledning – ett bunkergång

■ När nästan 45 procent av medlemmarna ändå väljer att inte rösta S, kan jag inte se att det känns som fackförbundsledningen är med i tiden. De känns snarast som ett bunkergång som tänker övervintra till varje pris. Det svåraste att acceptera är oviljan till omprövning och att bara kategoriskt avfärda allt som ”dåligt informerade”.

Byggnads är primärt ett fackförbund och inte en del av Socialdemokraterna. Det viktiga är våra jobb och våra villkor.

PS

LEDARE

Är du ditt eget skyddsombud?

DET FINNS ETT TALESÄTT I BYGGBRANSCHEN som säger att alla som arbetar på ett bygge måste vara sitt eget skyddsombud. Även om det finns en väl så fungerande skyddsorganisation, med skyddsombud, skyddsronder, hjälmvång, ID-kort, säkerhetsvästar etc, så räcker det inte om inte den enskilde byggnadsarbetaren är just sitt eget skyddsombud.

Enbart i maj omkom tre byggnadsarbetare och flera skadades i olyckor på byggarbetsplatser. Det yttersta ansvaret för att en arbetsplats planeras rätt och att olyckor förhindras ligger

naturligtvis hos arbetsgivaren.

Arbetsmiljöverkets inspektörer ska se till att föreskrifter och anvisningar efterföljs, annars hotar vite och böter.

Statens resurser till Arbetsmiljöverket har bantats kraftigt under de senaste åren och statliga kontroller kan inte garantera säkerheten på

▶▶ **På sidorna 16–21 publicerar vi chockerande bilder av fusk med saxliftar.**

alla arbetsplatser. Varje enskild arbetstagare har också ett eget ansvar att jobba på rätt sätt och använda de skydd som finns.

ANVÄNDNINGEN AV MOBILA arbetsplattformar har ökat dramatiskt – och därmed olycksriskerna. Arbetsplattformarna – skyliftar, saxliftar – är smidiga och lättroliga och används

i stället för ställningar vid kortvariga arbeten,

vilket är helt okej. Men de används också som hiss, och i stället för trappsteg och klätterplattform. Att lämna korgen när den befinner sig i uppfällt läge, tio meter över marken, och därifrån klättra över till en balkong som saknar skyddsräcken, är naturligtvis livsfarligt och ett brott mot både sunt förnuft och tänkbara skyddsföreskrifter.

Att slarvet är utbrett kan också Byggnads regionala skyddsombud intyga. Folk står på

räckena och de binder upp dörrarna på liftarna. På sidorna 16–21 publicerar vi chockerande bilder av fusk med saxliftar.

Kenneth Petterson

Kenneth Petterson, chefredaktör

RIKTIGT SKÖNA SKOR BEHÅLLER MAN PÅ

ZENIT
COLLECTION

Det är något speciellt med ZENIT®. Men det räcker inte bara med att vi säger det, du måste uppleva det! ZENIT® är nämligen den skönaste skyddssko du någonsin har provat. ZENIT® har ett unikt komfortsystem med dubbla stötdämpningszoner i Poron® XRD™ som anpassar sig till om du står eller går. Och greppet sedan. Det är helt fantastiskt. När du väl har fått smak på ZENIT® så vill du aldrig ta av dem.

JALAS 3008 ZENIT

JALAS 3018 ZENIT

Besök vår kampanjsajt:

www.jalas.se

jalas
by ejendals

2 TUM

För läkare som tar stressjuka patienter på det allvar som de förtjänar.

För verkställande direktörer som sätter vinstkrav och prestige före sin personals hälsa.

In i väggen och upp igen – en mans berättelse

DET GÅR BRA NU, vilken skön känsla att fånga för en stund! Har ett skitkul jobb där jag får göra er tidning. Får komma hem till en underbar familj. Känner mig vältränad och stark. Så överkligt att påminna sig om att det bara var fem år sedan det hände ...

Stänger in mig i sovrummet. Drar ner persiennerna, men förbannar det lilla ljus som ändå sipprar in. Vill bara ha mörkt. Bäcksvart ska det vara. Och tyst. Minsta lilla ljud känns som något som kan få hjärnan att explodera. Läger mig i sängen och försöker få allting att sluta snurra. Känner det där äckliga stickandet i nacken. Hur käkarna är som låsta. Vad som orsakat denna kraftiga överreaktion i min kropp?

Jag försökte bygga lego med min tvååriga dotter. Kunde inte ens. Bygga lego. Med min dotter.

DET BRUKAR KALLAS FÖR ATT "gå in i väggen". Tillståndet när någons kropp är så förgiftad av stressreaktioner att den inte längre fungerar. Jag gick inte in i väggen. Jag störtade in i väggjäveln, utan att ha den blekaste aning om att den ens fanns där. Läkaren sa att alla varningslampor lyste. För det första, jag är tydligen en typ A. Den typiska tävlingsmänniskan. Någon

» **Jag störtade in i väggjäveln, utan att ha den blekaste aning om att den ens fanns där.**

som aldrig säger nej till en utmaning, hur omöjlig den än tycks vara. "Jag fixar det" var min vanligaste fras på jobbet. Småbarnsföräldrar ligger särskilt i riskzonen. Och sömnen. Människan kan klara otroliga påfrestningar, men förlorar du sömnen är vem som helst riktigt illa ute.

JAG HADE TUR. Kraschlandningen blev en vändpunkt. Fick mig att söka mig vidare till en arbetsplats där jag verkligen ville vara. För har jag lärt mig något så är det det här: Känner du dig instängd någonstans, tvingar du dig själv att köra stenhårt, fast du egentligen söker en väg ut? Då är det som att gasa och bromsa på samma gång. Gör man det tillräckligt länge behöver man inte vara en bilmekaniker för att räkna ut vad som riskerar att hända.

I den här tidningen har jag läst om byggnadsarbetare som varit med om samma sak som jag. Jag hoppas ni mår bra. Hoppas att det vände, som det gjorde för mig. Men nu kan jag inte skriva mer. Måste hem och hämta barnen, fixa käk, leka. Kanske bygga lite lego. Tror vi ska använda var-enda liten bit i legolådan. Bygga ett enda stort superslott.

PETER ÖNNESTAM – layoutansvarig

YOUTUBE-KLIPPET

Om du behöver en ursäkt ...

... för att inte gå till jobbet? Då ska du kolla på detta klipp. The Corries sjunger "The Bricklayer's Song". Här finns alla ursäkter du kan tänkas behöva, och mer ändå.

FÖR ATT SE KLIPPET:

Klicka på länken på www.byggnadsarbetaren.se

TIPSA OM KLIPP!
p.o@byggnadsarbetaren.se

Vinnarna!

i Byggnadsarbetarens tävling

I förra numret gällde det att hitta rätt pusselbitar ur tidningen för att vinna fina fönsterdrev. Tre som lyckats med denna uppgift var:

Göte Gunnarsson, Norra Hammar
Jan Nilsson, Skepplanda
Christer Eriksson, Hoting

Grattis! Priserna är på väg.
Tack alla ni andra som deltog.

NY TÄVLING PÅ S. 33

DEM: **MATS HAMMARLUND**
ÅLDER: 65 YRKE: POET, BISTÅNDS-
SAMORDNARE. FD SNICKARE

AKTUELL: HAR FÅTT BYGGNADS KULTUR-
STIPENDIUM FÖR ATT KUNNA FORTSÄTTA
SIN POESI OM SVENSKA BYGGEN

Mats prisas för sin poesi

ANNA SIMONSSON

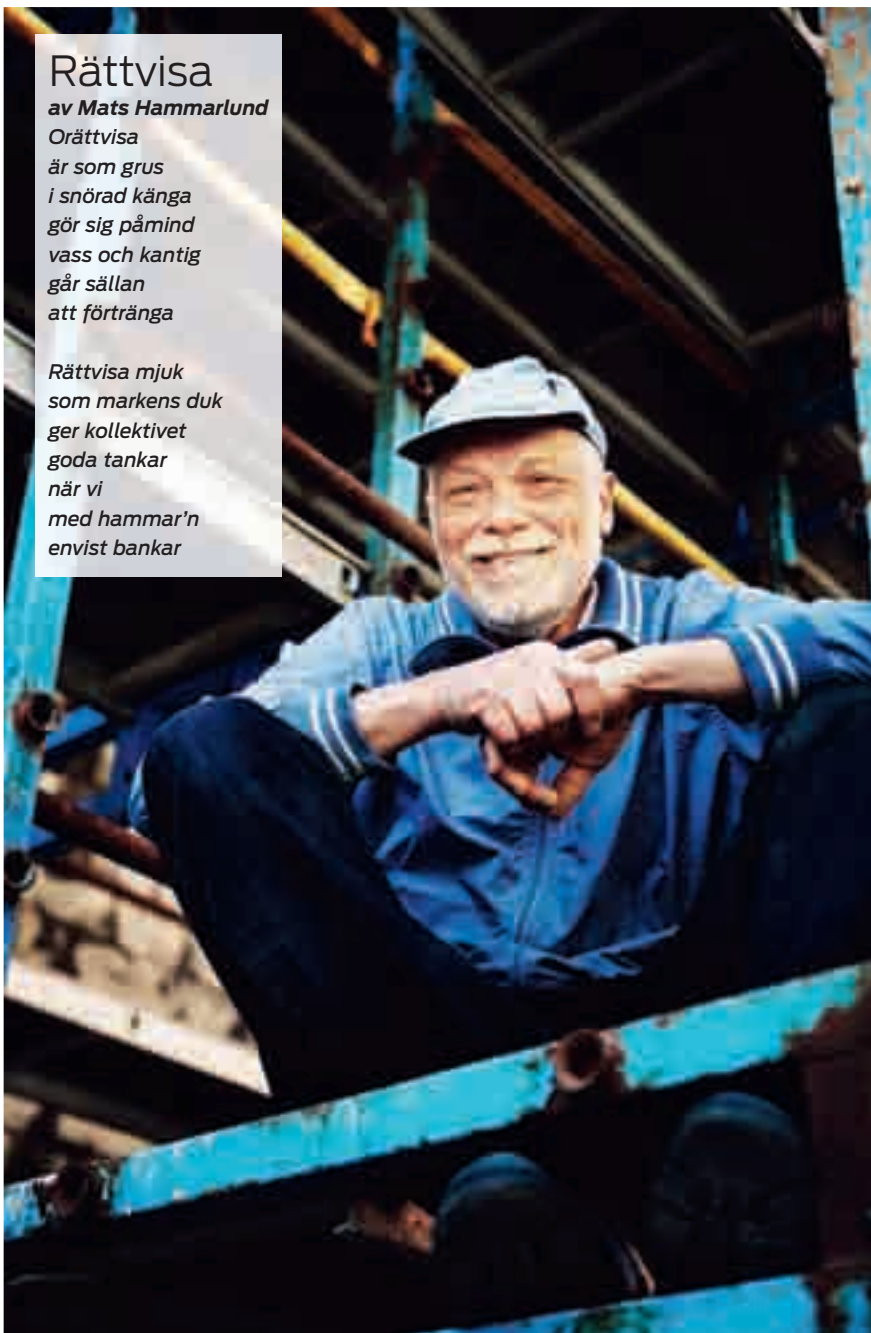
Rättvisa

av Mats Hammarlund

Orättvisa

är som grus
i snörad känga
gör sig påmind
vass och kantig
går sällan
att förtränga

Rättvisa mjuk
som markens duk
ger kollektivet
goda tankar
när vi
med hammar'n
envist bankar

Mats Hammarlund har all anledning att se glad ut. Ex-snickaren har nyligen belönats med Byggnads kulturstipendium på 10 000 kronor.

1. Vad känner du inför den här utmärkelsen?

– Jag blir jätteglad. Många av dem som jag har försett med dikter genom åren har hört av sig och sagt grattis. Det är jättekul. En stor grej för mig.

2. Du började dikta ganska sent i livet, 2004. Vad var det som fick dig att börja skriva?

– Jag hade sugit på det ganska länge. Det här med byggandet var ju en stor sak för mig. Det hade jag tänkt på redan tidigare. Men det första jag skrev var egentligen en födelsedagsdikt till min lilla dotter. Sen fastnade jag för den formen. Man tvingas göra det kort och så är det lite rim också.

3. Vad är det som ger dig lusten att skriva?

– Det är väl att man får lite uppmuntran och att man kan uttrycka saker som engagerar en. Det har varit mycket om rättvisa och orättvisor.

4. Du verkar hitta en del inspiration i tidningen Byggnadsarbetaren?

– Det gör jag. Absolut. Den har ju direktbilder ur verkligheten, och det handlar ju ofta om rättvisefrågor och arbetsmiljö.

5. Får du reaktioner från byggnadsarbetare på det du skriver?

– Jadå. Jag har varit ute i bodarna och läst dikter. Jag brukar gå in på vägen till jobbet här inne i stan. Det är jättekul och brukar vara ganska uppskattat faktiskt. I princip kommer man in en stund på matrasten eller eftermiddagen. Så läser man en, två, fyra dikter. Sen är det väl alltid någon som rycker på axlarna och skämtar lite, men det får man ju ta.

6. Har du några förebilder i ditt skrivande?

– Ja, sådana som trollar lite med orden. Sådana som Fröding, Lennart Hellsing, Harry Martinson kanske. Men även en sån som Stagnelius. Det finns så många som gjort väldigt bra saker.

7. Vad ska du göra för pengarna?

– Antingen ska jag göra lite såna här dikthäften som jag redan gjort tidigare, och sälja för en tio, tjugo kronor. Eller så trycka upp något lite mer ordentligt, men då måste man komma upp i upplaga så att man kan komma ner i pris. Det ska gå att sälja för en femtio, sextio kronor.

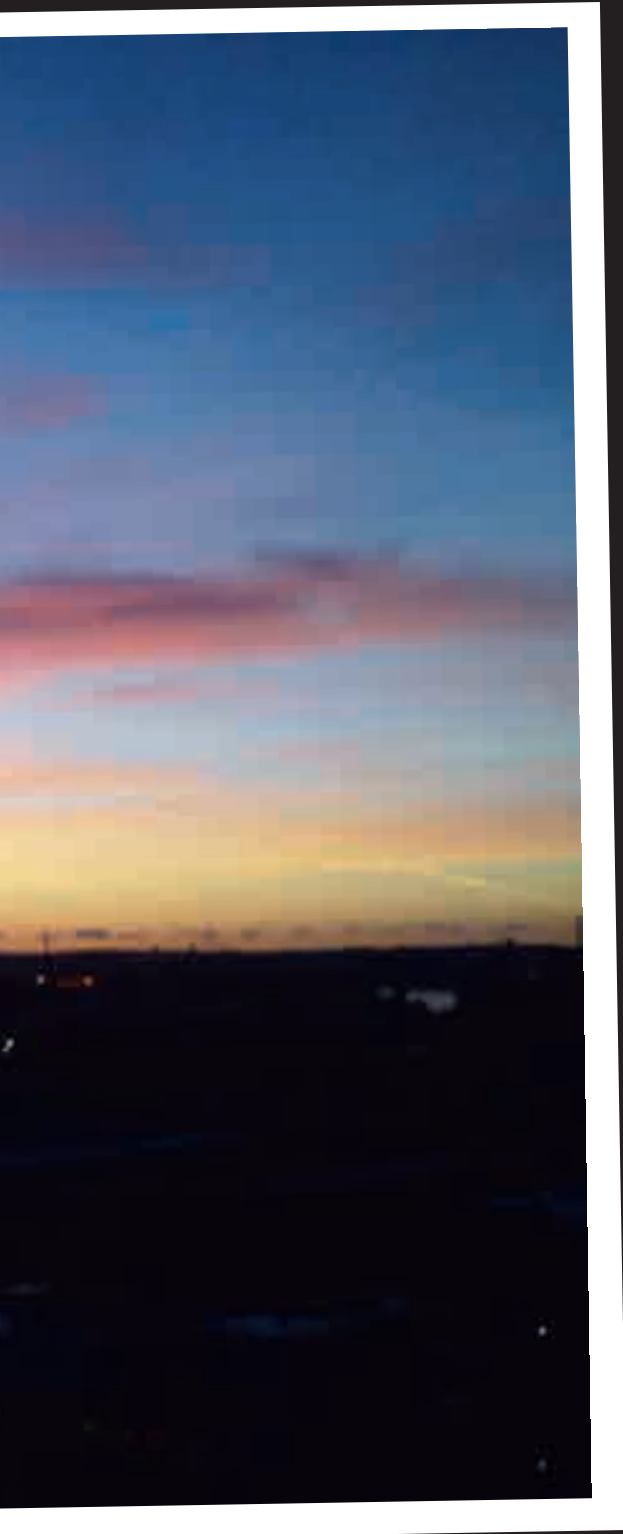
JOHANSJÖHOLM

GRYNING ÖVER STOCKHOLM

SKICKA
BILDEN!

Har du en bra byggbild? Avslöjande, humoristisk eller kanske bara vacker.
Skicka den ihop med en kort beskrivning till: p.o@byggnadsarbetaren.se

Vykort från kranen

"Henrik heter jag och har kört kran i tre år och stormtrivs. Varit inom bygg nästan hela mitt arbetsliv. Jag tröttnade på att ha ont och slita fan. Ångrar inte en dag att jag bytte. Man kan ha sämre kontor."

Mörk månad: 3 dö

BYGGETTAN: "NU RÄCKER DET. MAN SKA INTE RISKERA LIVET NÄR MAN GÅR

Tre personer dog i byggolyckor i maj. En maskinförare dödades i en olycka med en borrhigg, en montör förlorade livet efter att ett trapphus rasade samman och ytterligare en montör dog vid ett vindkraftsbygge.

Maj blev en svart månad i byggbranschen. Tre personer dog och flera skadades i allvarliga byggolyckor. Den senaste, tredje dödsolyckan, inträffade den 26 maj då en 31-årig montör föll 12 meter i samband med byggandet av ett vindkraftverk. Han trillade rakt ner i ett betonggolv inuti kraftverkets betongfundament. Byggarbetsplatsen ligger i Hammerdal i Jämtland. Arbeten pågick då med att bygga vindkraftverket som fogas samman av olika sektioner och det sker i skiftarbete. Mannen bar säkerhetssele med en löpare som gick i skenor till stegar där han klättrade upp. Han föll då två stegar inte var korrekt ihopmonterade, utan det blev ett glapp. Den döde montören arbetade i vindkraftsbyggaren Enercons arbetslag, var anställd av ett bemanningsföretag och kommer från Malmöregionen.

Den 10 maj klämdes en 47-årig man från Polen ihjäl av en borrhigg. Olyckan inträffade i samband med förflyttning av riggen. Den välte, mannen klämdes fast under och avled omedelbart av sina skador. Olyckan skedde vid grundförstärk-

ningar av en bostadsfastighet i Stockholm, ett arbete som görs inför byggandet av Citybanan. Projektet har varit olycksdrabbat. Den senaste var den tredje dödsolyckan i projektet och olycksfrekvensen är ovanligt hög. Den omkomne var anställd inom Bilfinger Industrial Services i Polen, ett dotterbolag till Bilfinger Berger som är Citybanans huvudentreprenör.

DEN 19 MAJ inträffade nästa tragedi. En 27-årig montör från Ljusdalstrakten dog efter att ett trapphus rasat vid ett kontorsbygge i Solna. Han klämdes så illa att han senare avled på sjukhus. En ytterligare montör fick fysiska skador medan en tredje chockskadades. Den omkomne montören var anställd av en underentreprenör och olyckan skedde i samband med arbete med prefabricerade trapelement runt våning sju i kontorsbygget. Enligt Niclas Brantingson, informationschef hos huvudentreprenören Peab, tror man att översta elementet av någon anledning slog i så att det skapades en dominoeffekt i hela trapphuset. Men utredning pågår om orsaken till olyckan.

I samtliga fall utreds olyckorna av polis, Arbetsmiljöverket och de inblandade företagen.

PÅ BYGGETTAN upprörs man över de många olyckorna och över att i genomsnitt en byggnadsarbetare dör i månaden i landet.

– Nu räcker det. Det får inte fortgå så här. Man ska inte behöva

Räddningspersonal tar hand om den 27-årige montören, men hans liv gick inte

riskera livet när man går ut på en byggarbetsplats, säger Roger Johansson, vice ordförande.

– När en polis eller militär

skadas i tjänsten blir det stora rubriker- men när en byggnadsarbetare dör på sin arbetsplats anses det som något man får räkna med.

ANDRA ALLVARLIGA OLYCKOR I MAJ

STOCKHOLM, 9 MAJ:

I nästan två timmar låg en förare fastklämd vid byggandet av den nya Stockholmsarenan vid Globen. Av någon anledning välte grävmaskinen och den hamnade på en byggnadsarbetare som klämdes fast. Mannen skadades allvarligt. Räddningstjänsten arbetade med domkraft och luftkuddar för att få loss honom.

STOCKHOLM, 17 MAJ:

En betongarbetare skadades allvarligt efter att en tornkran tappat en 2,6 ton tung betongbask. Det inträffade i samband med gjutning av en betongbalk på Botryggs arbetsplats i Hässelby i Stockholm. Läs mer om olyckan på sidan 13.

STAFFANSTORP, 17 MAJ:

En man föll 3,5 meter från ett tak i samband med takarbete på en arbetsplats i Staffanstorp. Han föll efter att ha klättrat upp för en stege och kommit en bit upp på taket. Han tycks dock ha klarat sig utan allvarliga skador.

UMEÅ, 17 MAJ:

En byggstäderska föll nästan fyra meter genom ett hål, ner på nästa våningsplan. Olyckan inträffade på ett husbygge i Umeå.

STOCKHOLM, 25 MAJ:

En rivningsarbetare undkom med blott en stukad fot efter att ha fallit sex meter vid ett bygge vid Kungliga tekniska högskolan i Stockholm. Han arbetade på taket där en plyfaskiva lagts över ett ventilationsschakt. Det stod "hål" på skivan. Rivningsarbetaren backade och kom åt skivan. Han föll genom schaktet sex meter ner.

da i maj

UT PÅ EN BYGGARBETSPLATS”

TOBIAS RÖSTLUND/SCANPIX

att rädda.

För att uppmärksamma dödsolyckorna vill Byggnads hedra offren genom att hålla en tyst minut. Det sker över

hela landet den 8 juni klockan 12.00.

**MARGITE FRANSSON
JENNY BERGGREN**

STOCKHOLM 25 MAJ:

En maskinförare fick ett komplicerat benbrott då ett parti med utfackningsväggar vält på JM:s arbetsplats vid Hornsbergs strand i Stockholm.

Enligt JM fick han benet under ett av väggelementen. Det var stark vind då olyckan hände och partiet med element hade, enligt uppgifter, ställts ner efter ett avbrutet lyft. Två arbetare stod vid häcken med utfackningsväggar. Då den vält försökte båda undfly lasten, men maskinföraren hann inte.

ROBUST SVENSK KVALITET

Craftline TopQ Flexkniv

Med tunnt böjbart blad
www.moraofsweden.se

Originallet sedan 1891

MORAKNIV®

MORAKNIV® är ett registrerat varumärke och har använts för knivar från Mora of Sweden, tidigare KJ Eriksson och Frosts Knivfabrik, sedan 1891. Köp originalet.

Dödsolycka kunde ha förhindrats

STORA BRISTER I SÄKERHETEN

Dödsolyckan när ett trapphus rasade i Solna kunde ha förhindrats. Det menar Tomas Kullberg arbetsmiljöansvarig på Byggettan.

I januari stoppade Tomas Kullberg bygget efter att ha upptäckt stora brister i säkerheten.

– Jag tror att det finns ett samband mellan säkerhetsbristerna som jag upptäckte i januari och dödsolyckan i maj, säger Tomas Kullberg till Byggnadsarbetaren.

Anledningen till att Tomas Kullberg stoppade bygget i Solna, som drivs av Peab, var att montörerna saknade skyddssele och infästningar när de arbetade med att fästa de stora betongblocken. Torsdagen den 19 maj rasade ett trapphus till den kontorsbyggnad

som Peab bygger i Solna. Tre personer fördes till sjukhus, varav en 27-årig man hade så allvarliga skador att han senare avled. Efter stoppet i januari blev säkerhetsarbetet under en tid bättre. Men vid olyckan ska de skadade arbetarna ha saknat skyddssele.

TILL P4 RADIO Stockholm säger Peab:s informationschef Niclas Brantingsson att Tomas Kullbergs koppling mellan stoppet i januari och dödsolyckan är befogad.

– Ja, jag tycker att den kopplingen är befogad naturligtvis. Vi gör ju också naturligtvis den bedömningen att det fanns varningar för det här i januari, vi rättade till de varningarna och därför är vi också väldigt nyfikna på vad som hänt nu.

PETER LEANDER

KOMMENTARER PÅ WWW.BYGGNADSRARBETAREN.SE:

» **”Alltid tråkigt när någon omkommer i en rasolycka. Ännu värre är det när det är en gammal arbetskamrat som går bort. Tycker att det får vara stopp med rasolyckor nu. Nu får man fan ta mig bygga så pass säkert så att byggnaderna inte faller samman.”**

TOBIAS

» **”Vila i fred. Du var en av mina bästa vänner. Hårdast i branschen! FAN!”**

OLOF

NÄTFRÅGAN

JA, lika lön för lika arbete ska gälla: **39%**

Är det för stora löneskillnader mellan yrken inom Byggnads.

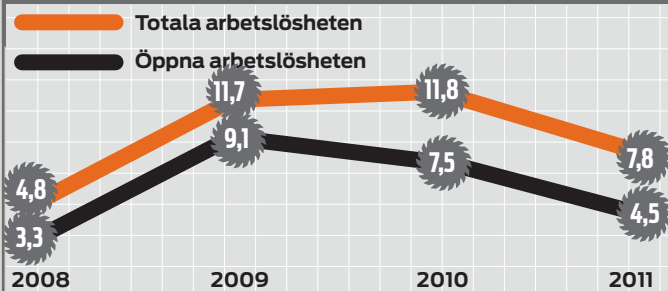
NEJ, om några tjänar bättre kan andra hänga på: **52%**

Ingen aning: **9%**

Nästa fråga: Vet du vilka regler som gäller i saxliften?

RÖSTA PÅ WWW.BYGGNADSRARBETAREN.SE

ARBETSLÖSHETEN I APRIL

KALLA: ARBETSFÖRMEDLINGEN

■ Arbetslösa medlemmar i Byggnads och Målarnas a-kassa.

Arbetslösheten sjunker – färre varslas

■ Andelen öppet arbetslösa i Byggnads a-kassa var 4,5 procent under april. Det är tre procentenheter lägre än ett år tidigare. Sett till alla A-kassor var i snitt 2,9 procent av medlemmarna öppet arbetslösa under april, enligt Arbetsförmedlingens statistik. Byggnads ligger alltså över snittet. Även varslen sjunker. 142 personer i byggbranschen varslades om uppsägning under april. I april förra året varslades 184 personer.

”Inget tekniskt fel på borryggen”

■ Det fanns inga tekniska fel som kan förklara att borryggen välte den 10 maj och en maskinförare dog. Det visar undersökningar som den italienska tillverkaren gjort. Efter olyckan lade Arbetsmiljöverket ett förbud på borryggen, bland annat i avvaktan på en utredning om det var något fel med själva maskinen. Denna har nu undersökts av den italienska tillverkaren Comacchio, som dock inte har hittat något tekniskt fel som kan förklara olyckan.

30% bättre än vanlig trallskruv

GRABBER®

Skruv vi även rekommenderar Nasa, om de ska bygga en altan på månen ...

Grym trallskruv

www.grabber.se

T-REX BLACK C4
FINNS ÄVEN I ROSTFRI A2

Man skadades när byggkran havererade

En byggnadsarbetare skadades allvarligt när en byggkran havererade.

Olyckan inträffade den 17 maj på Botryggs arbetsplats Johannelunds trädgårdsstad i Stockholm, i samband med gjutning av en betongbalk. Två byggnadsarbetare, anställda på det polska bolaget Wrobis, jobbade med att gjuta balken. När de väntade på en ny omgång betong lossnade vajern i kranen och betongbasken föll mot männen som kastade sig åt sidan. En av dem ramlade drygt två meter ner till betongbjälklaget, där han träffades av hönan,

det stora metallblocket i kranen som bland annat styr vajern.

– Han har stelopererat två ryggkotor och även fått skador i ansiktet, säger Michael Cocozza, vd för Botrygg.

Enligt honom var det växel-lådan som gick sönder. När den kraschar slutar även bromsen att fungera.

– Det gjordes en monteringsbesiktning av kranen tre veckor före olyckan. Man kan ju verkligen fråga sig vad dessa är värda om inte den här typen av förslitningsskador upptäcks, säger Michael Cocozza.

CENNETH NIKLASSON

Ett miljötänkande
Värmeisolerande 0,033 W(m·k)
Ljudegenskaper över 50 dB
Säkrad av CE & SITAC SP

MILJÖVÄNLIG, SNABB, ENKEL OCH EFFEKTIV DREVNING AV FÖNSTER & DÖRRAR!

CC-Fönsterdrev består av finporig skumplast som pressats samman till en tjocklek av 2 mm. Remsan klipps av i lagom längd och träns in i spalten mellan karm och sidostycke. På 1-3 timmar expanderar remsan till sin fulla tjocklek på 30 mm. Remsan förblir elastisk och fönstret kan efterjusteras utan problem.

CC-Fönsterdrev är helt miljöanpassat och innehåller inte isocyanat. Totalt sett får man en betydande tidsvinst jämfört med konventionella drev och fogskum. All dokumentation finns att hämta på www.3c.nu

För prover, ring 0346-587 54 eller besök vår nya site, www.3c.nu för mer info!

3-C

Finns även på bygghemma.se

Expanderar från 2 till 30 mm!

3-C Production AB • Porsevägen 27-29 • 311 32 Falkenberg
Tel: 0346-587 54 • Fax: 0346-587 84 • info@3c.nu • www.3c.nu

VI HAR FÅTT HÖRA ATT VI ÄR ETT GÄNG JA-SÄGARE. TACK FÖR DE ORDEN!

- ✓ Ja, vi kan fixa fram två grävmaskiner, en betongblandare och en 18 meter hög lift till i morgon bitti.
- ✓ Ja, vi kan ta hand om hela kedjan – från behovsanalys och projektering till installation, logistik, utbildning, underhåll och demontering.
- ✓ Ja, om du bara vill hyra en kompressor så går det förstås lika bra.
- ✓ Ja, vi står för bullarna på vårt nästa möte.
- ✓ Ja, du kan få baka dem själv om du vill.
- ✓ Ja, du väljer själv var i processen du vill ha stöd och i vilken omfattning.
- ✓ Ja, även våra maskiner kan gå sönder – självklart reparerar vi dem åt dig.
- ✓ Och ja, det är klart att du ska sätta oss på prov, ring 0771-RAMIRENT.

www.ramirent.se

RAMIRENT
LET'S SOLVE IT

Böter för vält ställning

■ Två förbipasserande personer skadades lindrigt när en byggställning i Jönköping blåste omkull tidigare i år. Nu kan mannen som var ansvarig för ställningen välja att acceptera ett straffreläggande. Det innebär att han godtar böter, men slipper rättegång. Enligt straffreläggandet ska mannen betala 1 250 kronor i ersättning till de skadade, och 6 000 i dagsböter.

Fick skiva i huvudet – nu anmäls Peab

■ Arbetsmiljöverket åtalsanmäler Peab för misstänkt arbetsmiljöbrott. En anställd tappade en byggskiva från nio meter som träffade en passerande person. Arbetsmiljöverket hävdar att företaget skulle sett till att personer stängts ute från risken att få fallande föremål över sig.

Byggnads sågar det nya Industriavtalet

”VI SKULLE FÅ SE ATT LÖNEKRAVEN HÅLLS NERE”

Byggnads, Elektrikerna och Transport ställer sig bakom Pappers beslut om att inte anta det nya industriavtalet.

Industriavtalet från 1997 sätter ramar för förhandlingar om kollektivavtal, bland annat för att ta hänsyn till konkurrenskraften. Nu finns ett förslag till nytt avtal som är tänkt att träda i kraft den första juli. Det skulle alltså gälla under de avtalsförhandlingar som drar i gång under hösten.

BYGGNADS ÄR INTE part i industriavtalet men påverkas ändå. Det anses påverka möjligheten till samverkan mellan LO-förbunden

och industrifackens kollektivavtal brukar komma först och fungera som en norm för övriga förbund i avtalsrörelserna. Att industriförbunden tillåts gå först beror på att deras löner ska anpassas efter den internationella konkurrenssituationen.

ETT AV industriförbunden, Pappers, meddelar att man inte undertecknar det nya avtalet. Pappers vänder sig bland annat mot skrivningar som innebär att industrins normerande roll på löneområdet stärks.

Övriga arbetsmarknaden förväntas hålla sig till nivåerna som uppnåtts inom industrin. Byggnads, Transport och Elek-

trikerna uttrycker sitt stöd för Pappers beslut. ”Vi tycker inte det nya Industriavtalet går att förena med LO:s samordning. I stället skulle vi få se att lönekraven hålls nere. Risken är stor att LO och dess förbund blir statister”, skriver de tre förbunden.

MAN DRAR OCKSÅ slutsatsen att en strikt tillämpning av reglerna om att industrins löneökningar inte ska överskridas gör satsningar på jämställdhetspotter omöjliga. – På LO:s kongress 2008 var alla eniga om att kvinnors arbete värderas lägre än mäns, och att LO ska motverka detta, säger Byggnads ordförande Hans Tilly.

JENNY BERGGREN

VI GÖR DIG BÄTTRE.
LIM SOM FÖRENKLAR DITT ARBETE.

EXEMPEL PRODUKTOMRÅDE/PRODUKTER

VÄGGLIM

Wall Combi är tre vägglim i ett som gör det lättare att välja rätt.

GOLVLIM

Startac ST är ett mångsidigt golvlím för både våt- och häftlimning. Limmet har mycket låga emissioner (EC 1).

TRÄLÍM

Trälím PU 800 är lösningsmedelfritt i fuktclass D4 för hög hållfasthet.

MONTERINGSLIM

Maxi Bond monteringslim på patron, limmar nästan allt och är dessutom miljövänligt.

KONTAKTLIM

Kontaktlim A3 är mångsidigt med hög hållfasthet för bygg, möbler och verkstad

ÖVRIGT LIM

För extrem hållfasthet passar Epoxy Rapid som är snabbhärdande och transparent. Vi har även konsumentlim.

Kontakta Bostik för mer information, telefon 042-19 50 00.

TÄVLA PÅ WWW.BOSTIK.SE & VINN EN RESA TOTALT 100 VINSTER.

3,1 %

■ Så mycket får lönerna öka i snitt de kommande tre åren om arbetslösheten ska förbli varaktigt på runt fem procent. Med siffran avses den lön man får efter även lokala påslag. Slutsatserna dras i statliga Konjunkturinstitutets årliga lönerapport som presenterades i maj.

» Få människor väcker lika stor respekt hos mig som de som först bygger, sedan klättrar uppför och därefter arbetar på höga byggnadsställningar.

PER MORTENSEN, KRÖNIKÖR DAGENS NYHETER

TEC7

UNIVERSALPRODUKT TILL
FOGNING, LIMNING
OCH TÄTNING.

Tänk kvalitè, miljö och ekonomi.

RELEKTA
Tlf 031-135490

Du hittar **7**-produkterna i Bygg-, Järn- och Färgfackhandeln. Se återförsäljarlista på www.novatech.nu

PROFIRE SPRINKLER AB

Till vårt företag med placering i Göteborg, Örebro, Fagersta med omnejd söker vi erfarna

SPRINKLERMONTÖRER

Vår målsättning är att växa ytterligare i lagom takt och därför behöver vi nu erfarna medarbetare med tidigare montagevana av sprinklerinstallationer.

Arbetet medför resor inom arbetsområdet samt att ha kontinuerlig kontakt med vårt huvudkontor i Örebro för uppföljning samt kontroll. Internutbildning med våra rutiner m.m. får du på huvudkontoret.

Du är välkommen att kontakta vår sprinkleransvarig Jan Svedling på telefon 019-232390/0733-311930 för mer information om tjänsten.

Din ansökan vill vi ha snarast dock senast 23 juni via mail jan@profire.se alternativt adress.

PROFIRE SPRINKLER AB
Box 1140
701 11 ÖREBRO

STANLEYKNIVEN - ORIGINALALET

Stanley är ett namn som förpliktar. Därför är det en hederssak för oss på Stanley att tillverka kvalitetsknivar till de professionella hantverkare som föredrar den äkta varan. Ett bra hantverk kräver bra verktyg!

www.stanleyworks.se

STANLEY
FatMax

Upp till 50%
längre livslängd

Använd Stanley **FatMax** knivblad original till din Stanleykniv. De är skarpare och håller längre!

STANLEY

DÖDSOLYCKAN 2009, UDDEVALLA:

ARBETSMILJÖVERKETS KOMMENTAR:

» Här dog en arbetsledare efter att ha fallit från saxliften. Jobbet var planerat så att man bara skulle använda liften för att komma över på balkongerna. De skulle inte gå in i någon lägenhet. Det som hände var att mannen hoppade över från korgen till balkongräcket. Det snöade så han slant på räcket och avståndet mellan lift och balkong var stort, cirka 50 centimeter. Hans arbetskamrat försökte rädda honom, men han föll igenom och avled sedan av skadorna. Arbetsmetoden var fel. En hiss eller ett traptorn skulle ha använts.

APRIL 2011, LJUSDAL:

ARBETSMILJÖVERKETS KOMMENTAR:

» En helt galen metod, med en livsfarlig användning av liften. Man får inte använda liften som hiss. Alternativet hade varit att gå genom husen eller bygga ställning eller använda en klätterplattform.

2009, VÄSTRA GÖTALAND:

ARBETSMILJÖVERKETS KOMMENTAR:

» Han har gått över från saxliften till balkongen, vilket man inte får göra. Balkongdörrarna var spärrade inifrån. Fallrisken är uppenbar och här står han dessutom på balkongen utan fallskydd. Detta är klart livsfarligt och inspektören la ett omedelbart förbud. Lösningen blev att man behöll balkongräckena kvar som skyddsräcke och gick ut på balkongen inifrån lägenheten.

HÖSTEN 2010, VÄRNAMO:

ARBETSMILJÖVERKETS KOMMENTAR:

» Han har kört upp korgen, ställt den, hoppat ur och är framme vid kanten och jobbar. Hela grejen är helt felaktig. För det första ska liften inte användas som hiss. Och ska man jobba vid kanten måste det till ett fallskydd. Ett alternativ hade varit att stå i korgen och jobba.

Bilderna
som avslöjar:

SAX- LIFTS- FUSKET

Byggnadsarbetarna klänger över räcken på hög höjd på sätt som är både förbjudna och livsfarliga. Bilderna från svenska arbetsplatser visar hur säkerheten sätts på undantag vid jobb med mobila arbetsplattformar. Samtidigt ökar användningen explosionsartat.

**22 MARS 2011,
HALMSTAD.**

**ARBETSMILJÖVERKETS
KOMMENTAR:**

☞ Han klättrar över från balkongen in i korgen. Det är förbjudet och fallrisken är uppenbar, konstaterade Arbetsmiljöverkets inspektör som la ett omedelbart förbud. Alternativet hade varit att gå in genom husen eller bygga ställning eller använda en klätterplattform.

**OKTOBER 2008,
KUNGÄLV.**

**ARBETSMILJÖVERKETS
KOMMENTAR:**

☞ De hade inget trapporn, för man hade glömt att beställa det i tid. Det skulle komma först i veckan efter. De började då montera med hjälp av en saxlift och använde den för att komma till och från taket. Risken är att man ramlar emellan och man får inte jobba på det här sättet. Inspektören la ett omedelbart förbud. Takjobbet låg sedan nere tills trappornet var på plats. Ett alternativ hade varit att använda en bygghiss.

KÄLLA: ARBETSMILJÖVERKET

OLYCKOR

Liftolyckor ökar

■ Det har skett en successiv ökning av olyckor med olika typer av mobila arbetsplattformar och liftrar, från 105 anmälda år 2006 till 156 förra året. Var fjärde olycka inträffade med en sax- eller skylift.

■ Av de 778 olyckorna som anmäldes på hela arbetsmarknaden 2005–2010 ledde mer än hälften till mer än två veckors sjukfrånvaro.

■ Under samma period anmäldes 177 olyckor med mobila arbetsplattformar i byggverksamhet.

■ Det yttersta ansvaret för att arbetsplatsen planeras rätt, att rätt maskiner används och inga olyckor sker ligger hos arbetsgivaren. Sedan finns ett ansvar hos den enskilde arbetstagaren att jobba på rätt sätt och använda fallskydd, där det behövs.

– **SKER DET INGEN FÖRÄNDRING** är det bara en tidsfråga innan nästa dödsolycka händer, säger arbetsmiljöinspektör Jörgen Conradsson, i Göteborg.

Bilderna här intill, de flesta tagna av Arbetsmiljöverket, tycker han visar tydligt hur det går till på många byggen. Att gå in och ut ur en lift på det här sättet är förbjudet.

– Det är ett solklart förbud. Liftarnas standarder medger inte att man lämnar korgen i upplyft läge. Tyvärr är dock bruksanvisningarna i många fall dåliga på att ta upp detta, säger Magnus Larsson, också han arbetsmiljöinspektör.

Jörgen Conradsson varnar för att använda mobila arbetsplattformar på ett sätt de inte är tänkta för. Som att ha liftarna som hiss, för att klättra över från en sax- eller skylift till ett tak eller en balkong. Ett annat vanligt fenomen han uppmärksammat är att någon står på ett av liftens räcken för att komma åt att jobba. Båda varianterna är förbjudna.

– Det är ett ögonblicks verk att tappa balansen och falla, säger Jörgen Conradsson.

Inom Arbetsmiljöverket finns en stor oro för fler olyckor. Särskilt som användningen av mobila arbetsplattformar ökar dramatiskt. 2009 var antalet besiktigade plattformar i landet 21 817, en fördubbling jämfört med för tolv år sedan. I siffran ingår bland annat saxliftrar och bomliftrar.

SAMTIDIGT HAR OLYCKORNA MED LIFTRAR blivit allt fler. En arbetsledare avled den 2 mars 2009, av skadorna från ett fall på elva meter. Han skulle gå över från en saxlift till en balkong på en arbetsplats i Uddevalla, men tappade balansen. Avståndet mellan

saxliften och balkongen var 50 centimeter och när olyckan inträffade snöade det.

Fler liknande falloolyckor har inträffat med skador som följd, men också andra typer av olyckor har skett, där till exempel liftrar har välts. 2005–2010 dödades totalt fyra personer i arbete med liftrar och under samma period anmäldes 778 personer att de skadats i olyckor med dessa maskiner. Olyckorna orsakar ofta långa sjukskrivningar och det finns antagligen ett stort mörkertal med incidenter.

ARBETSMILJÖINSPEKTÖR Magnus Larsson utredde dödsolyckan i Uddevalla. Han hade hoppats på en förbättring ute på arbetsplatserna, men har blivit besviken.

– Vi ser de här problemen dagligen. Många inser inte riktigt faran och känner inte till reglerna. Men en del struntar också i riskerna, säger han. Okunskapen menar han finns både hos byggnadsarbetare och deras arbetsgivare, medan däremot uthyrarna blivit bättre.

Tony Kyrk, regionalt skyddsombud för Byggnads i Värmland, vittnar om problemen.

– Det slarvas mycket. Folk står på räcken och de binder upp dörrarna på lifterna, så att det ska gå lättare att gå i och ur, säger han.

Andra exempel är att man ställt ett trapporn i liften eller lägger en plank mellan räckena att stå på.

– Riskerna när maskinen används på fel sätt, är förutom fallrisken, att infästningar skadas eller att maskinen felbelastas så att den helt enkelt välter, säger Tony Kyrk. ♦

Här används saxliften enligt regelboken, vid ett rörjobb på hög höjd under byggandet av den nya nationalarenan för fotboll i Solna.

NÄSTA SIDA
**Vi besöker
bygget med
100 liftar**

"Inte skitsugen att dö för 200 spänn i timmen"

Vid byggandet av den nya nationalarenan för fotboll står liftarna på rad. Här jobbar många byggnadsarbetare från lift, men det finns stora risker.

– Man är inte så skitsugen på att dö för 200 spänn i timmen, säger Dan Sahlin, rörmontör på Installationsbolaget.

Vi står i en saxlift på tio meters höjd. Platsen är bygget av den nya jättelika Swedbank Arena, nationalarenan för fotboll i Solna. På den här höjden står riskerna fullkomligt klara. Det svajar i korgen när man flyttar sig och korgen är uppe på maxhöjd.

– Du märker själv, säger Dan.

Vem vill gå ut och ställa sig på räcket?

Han är inte förvånad över att det inträffar olyckor och incidenter med liftarna. Han förstår att det kan vara lockande att tänja på gränserna.

– Men jag vill inte riskera mitt liv och när jag står inne i korgen och jobbar känner jag mig idiotsäker.

Dan Sahlin har varit i branschen sedan 1993 och har följt utvecklingen där liftarna används alltmer. Han menar att saxliftarna gjort att man kommit ifrån stegar och rullställningar.

– För vår del är de jättebra. Man sparar tid och jag står hellre här än på en ställning. Men det är självklart att det finns stora risker om man gör fel. Man måste till exempel akta sig när man står uppe och kör så att man inte kör på en plank eller i en grop. Och man måste se upp när man lastar så att man inte flyttar balanspunkten. Den största risken är den mänskliga faktorn.

HÄR PÅ ARENABYGGET används mängder med liftar, som saxliftar, bomliftar och andra mobila arbetsplattformar. Säkert runt ett hundratal uppskattar skyddsombudet Rikard Mossberg. Han har just gjort en blytutryckning och sagt ifrån om avspärrningar för trafiken runt liftarna. Det ser han som det största problemet, men han måste också säga ifrån om liftarna används på fel sätt.

– Ofta är det någon som kör in med korgen på valvet och kliver ur. Det händer också att man bara

Dan Sahlin, rörmontör.

Det gäller att hålla koll när många liftar är i arbete samtidigt, säger snickaren Marcus Henriksson, på arenabygget. Han bär säkerhetssele, som man alltid ska ha vid risk för påkörning. I övrigt får man bedöma från fall till fall.

sätter korgen mot valvkanten och går över. Jag har funderat över det. De vet hur man ska göra, men tar närmsta vägen. Mycket bottnar nog i stressen i branschen, säger han.

Rikard Mossberg säger att han arbetat mycket med att öka medvetenheten om riskerna. Att det har blivit bättre, men att det tar tid.

EN BIT BORT JOBBAR MONTÖRERNA på Strängbetong med att montera prefabelement. De arbetar från bomliftar och är kritiska till reglerna om att man inte får lämna korgen och gå ut på valvet.

– Vi måste ofta bryta mot regeln för att kunna jobba. Vi är alltid först på plats och något måste vi ta

NÄTFRÅGAN

Vet du vilka regler som gäller i saxliften?

www.byggnadsarbetaren.se

oss upp med, säger en av montörerna Örjan Silverlie.

De påpekar att det inte finns någon annan väg att ta sig upp i början, eftersom trappor och hissar inte är monterade när de kommer till en arbetsplats. Därför, menar de, måste de bryta mot reglerna.

– Det funkar inte praktiskt att följa dem. Men vi åker in så långt på valvet vi kan med korgen och går ur. Då är det säkert. Det är större risk att snubbla på en bräda, säger Kenth Roos.

Skyddsombudet Rikard Mossberg säger att han har förståelse för resonemanget. Men att det ändå kan finnas en risk för olyckor. Vad det handlar om är att hitta lösningar som fungerar. ♦

”Vi kan inte alltid följa regelverket när vi ska tas oss upp”, menar montörerna på Strängbetong, Tony Olsson, Kenth Roos och Örjan Silverlie.

BLÅST PÅ PEN

BYGGNADSRARBETARE VANN 600 000 KRONOR I ARBETSDOMSTOLEN – FICK NÖJA

Domarna i Arbetsdomstolen håller inte alltid vad de lovar. Fällda företagare lämnar sina kostnader åt staten och fortsätter driva nya företag. Deras tidigare anställda förlorar i värsta fall stora summor pengar.

TEXT: JENNY BERGGREN ILLUSTRATION: STEFAN LINDBLAD

”De allmänna skadestånden vet man många gånger att man inte kommer få ut. Det känns ju lite trööstlöst, men man är luttrad”

SVEN ERFORS, ADVOKAT

BYGGNADSRARBETAREN rapporterar regelbundet om domar som innebär att byggnadsarbetare ska få utebliven lön och skadestånd från tidigare arbetsgivare. Men vår granskning visar att skillnaden ofta är stor mellan summan i domen och summan som verkligen sätts in på byggnadsarbetarens konto. Dessutom får staten stå för den del som trots allt betalas ut. Detta beror på att de dömda företagen går i konkurs då de inte har råd att stå för skulderna.

Det mest slående exemplet från senare tid är ett fall där två män blev felaktigt avskedade respektive uppsagda, enligt domstolen. De sexsiffriga belopp som domstolen dömde ut åt dem förra året har minskat med hela tre fjärdedelar. Var och en av dem tilldömdes över 500 000 kronor för utebliven lön och runt 100 000 i skadestånd för lag- och avtalsbrott. Ett halvår senare är företaget i konkurs och de båda männen lönekrav har gått till den statliga lönegarantin. Men garantin ersätter bara lönekrav, inte skadestånd. Dessutom ligger maxbeloppet på 171 200 kronor, ungefär en tredjedel av vad domstolen dömde ut.

171 200 KRONOR ÄR ALLTSÅ VAD som blev kvar av summor på över 600 000 kronor. Då konkursen inte är avslutad skulle mer pengar kunna dyka upp i konkursboet, men i så fall är det inte troligt att de räcker till männens fordringar. Löntagare står inte först i kön när ett konkursbo fördelas. Det är också ovanligt att pengarna i slutänden räcker till att ersätta

statens kostnader för lönegarantin. Skattebetalarna står alltså för slutnotan.

Det ovan nämnda företags företrädare har i dag ett nytt bolag registrerat på samma adress och med samma kontaktuppgifter som tidigare. Även en Stockholmsföretagare och en Skåneföretagare vars bolag dömts i Arbetsdomstolen de senaste två åren har gått i konkurs, men har nu företag med snarlika namn på samma adresser. De har inte betalat för löner eller skadestånd enligt domarna. Arbetstagarna har förlorat skadestånden men fått lönerna betalda av skattebetalarna, via lönegarantin. Fler exempel på liknande fall finns längst ner på sidan.

Då Byggnadsarbetaren varit i kontakt med arbetare som är berörda av de här domarna återkommer synpunkter om att skadeståndet inte borde gå förlorat och att företagarna kommer för enkelt undan. Advokaten Sven Erfors driver många av de här ärendena åt Byggnads.

– De allmänna skadestånden vet man många gånger att man inte kommer att få ut. Det känns ju lite trööstlöst, men man är luttrad, säger han.

Även skadestånd och rättegångskostnader som domstolen tilldömt Byggnads går om intet i de här processerna. Så här svarar Sven Erfors på om det inte kan kännas snudd på meningslöst att gå till domstol:

– Det måste man göra som facklig organisation. Annars skulle killarna inte ens få ersättningen från lönegarantin och de skulle bli blåsta hela tiden. ●

DÖMDA FÖRETAG DÄR LÖNEGARANTIN TRÄTT I KRAFT:

3 NOVEMBER 2010: En företagare med en enskild murarfirma i Värmland döms till att betala nästan 200 000 kronor i löneskulder och 50 000 i allmänt skadestånd, fördelat på fem anställda. En av dem, Ari Tienvieri, berättar nu att han fick sina lönepengar till sist, via lönegarantin. Men skadeståndet på 10 000 kronor gick han miste om.

– Det är för jävligt att man inte får skadestånd. Det får väl läggas på hans skulder, säger han.

17 MARS 2010: Ett vvs-företag i Skåne döms att betala nästan 30 000 kronor för löner och ersättningar, samt 30 000 i skadestånd, till lärningen Linus Flink. Han har nu fått lönen via lönegarantin, men inget skadestånd.

– De måste ha något sorts personligt ansvar för sitt företag, är han skyldig så måste han ta det, säger Linus Flink som fick låna för att betala hyran.

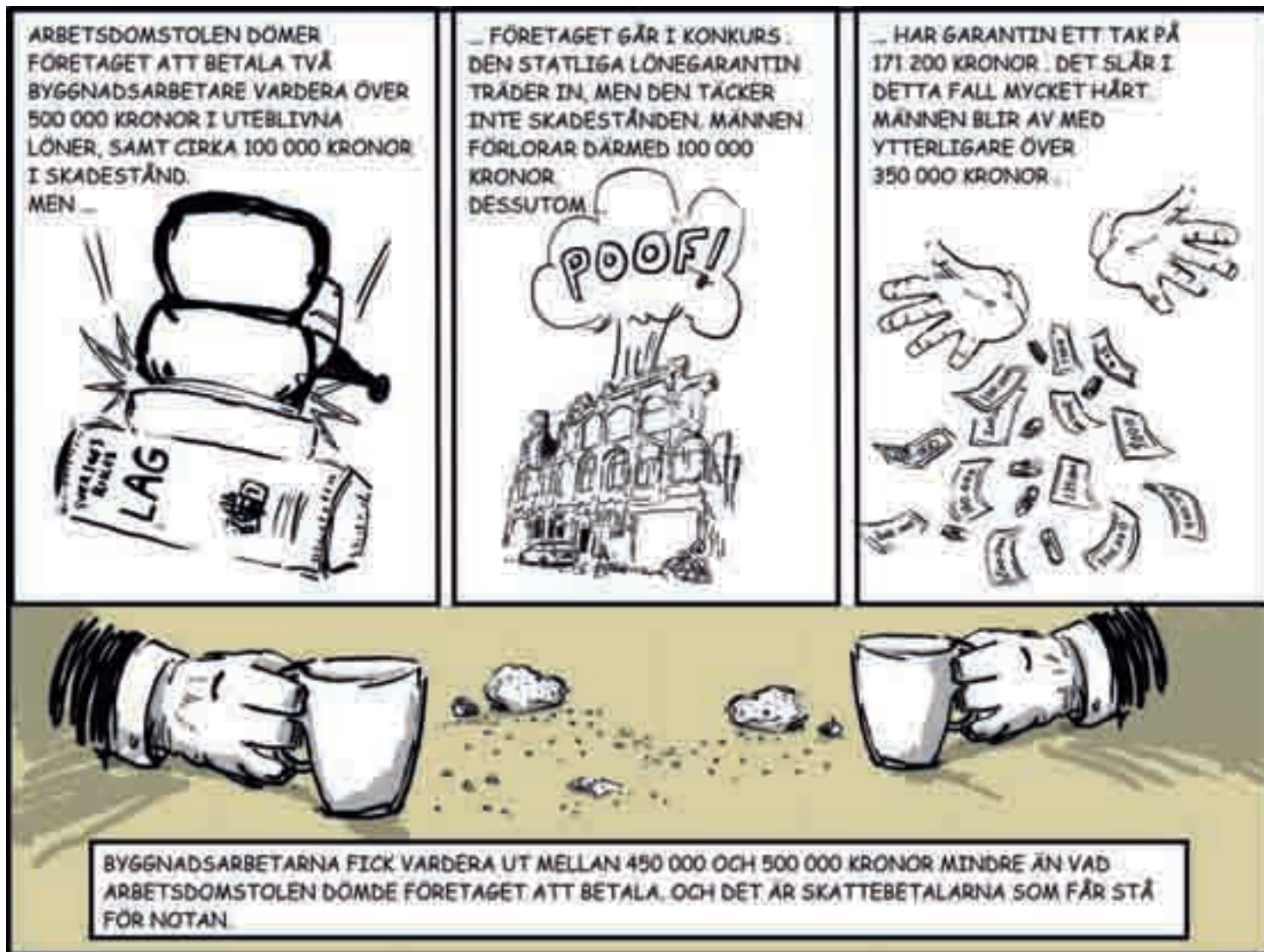
Arbetsgivaren har i dag ett företag med snarlikt namn som det som gått i konkurs.

2 DECEMBER 2009: Ett fasadföretag i Stockholmsområdet döms att betala 58 293 kronor i semesterersättning till två tidigare anställda, samt 10 000 var till dem i skadestånd. Semesterersättningen har betalats via lönegarantin, men inga skadestånd är betalda. Arbetsgivaren har ett nytt företag med nästan samma namn som det gamla. Konkursförvaltaren driver en process där han hävdar att det finns resurser som hör till konkursboet.

GARNA

SIG MED 170 000

"BLÅST PÅ PENGARNA" – BASERAT PÅ EN SANN HISTORIA

FOTNOT: ALLA BELOPP ÄR FÖRE SKATT.

28 OKTOBER 2009: Ett glasföretag i Blekinge. Företaget döms till att betala sammanlagt drygt 700 000 kronor för löner och ersättningar samt 95 000 i allmänt skadestånd, fördelat på sex tidigare anställda. Löner och ersättningar har nu gått ut via lönegarantin, i minst ett fall är dock beloppet lägre än vad som angavs i domen. Skadestånd fanns det inte pengar till i konkursen.

21 JANUARI 2009: En företagare med en enskild byggfirma i Norrbotten döms till att betala 68 592 kronor för lön och 10 000 i skadestånd till den tidigare anställda Daniel Larsson. Han har fått ut större delen av lönepengarna via lönegarantin, men mist skadeståndet.

– Någon typ av straff borde man få, han gick ju därifrån som att ingenting hade hänt, säger Daniel Larsson om arbetsgivaren.

Då detta var en enskild firma hänger skulderna dock kvar hos företagaren.

12 NOVEMBER 2008: Ett byggföretag i Skåne döms till att betala sammanlagt 470 000 kronor till sju tidigare anställda, 175 000 av det var skadestånd. Killarna förlorade skadeståndet på 25 000 var men fick lönedelen via lönegarantin. En av de anställda, David Kuhnke, sa 2009 så här i ett reportage i Byggnadsarbetaren apropå att staten, i stället för arbetsgivaren, fick ta lönekostnaden:

– Det är skit, det borde han göra.

Gyllene Tider-stjärnans nya melodi: SOMMARTIDER

LYSSNAR PÅ P1

Namn: Mats Arne "MP" Persson.

Ålder: 52 år.

Yrke: Musiker med välkänd studio och tunnelarbetare.

Familj: Hustrun Åsa-Caroline, spaterapeut, och bonusdottern Miccis, 19 år.

Intressen: Datorer, bilar, motorcyklar, musik. "Men jag tillverkar hellre musik än konsumerar den. I bilen lyssnar jag på P1".

NEJ NEJ!

FOTO: OLE KARUD/EPRESSEN/SCANPIX

För 30 år sedan: Mats Persson tillsammans med vapen-
dragarna i Gyllene Tider, Per Gessle, Göran Fritzon, Anders
Herrlin och Mikael "Syd" Andersson.

På 1980-talet skrev han världshiten "Listen To Your Heart" tillsammans med Per Gessle. Nu har han lyssnat på sitt eget hjärta och tagit jobb på ett bygge. Hitmakaren och **Gyllene Tider-gitarristen Mats "MP" Persson har blivit tunnelarbetare i Hallandsåsen.**

TEXT: KARIN HYLANDER FOTO: CHRISTEL LINDH

LUFTEN ÄR RÅ, BELYSNINGEN KALL. Det slamrar, dunkar, vibrerar. Grumsigt tunnelvatten sprutar över Mats "MP" Perssons skyddsdräkt.

Här mår han bra.

MP är mannen som låg etta på Billboardlistan. Som uppträdde för över 100 000 hängivna fans under en och samma vecka under Gyllene Tiders senaste turné. Som fick sin megahit "Listen To Your Heart" spelad tre miljoner gånger i amerikansk radio. Varför i hela fridens namn sökte han det här jobbet?

För att få vara en i gänget. Han har ändå aldrig gillat att "stå längst fram på scen och apa sig".

– När jag kom hit hade de andra på skiftet redan jobbat ihop ett par år och kände varandra. Ändå hamnade jag rätt i myrstacken på en gång, säger MP medan jobbkompisarna flinar godmodigt åt reportageteamet, som försöker hänga med i vad som händer inne i tunnelborrmaskinen.

– Jag är en lagmänniska som tycker om att hitta min plats i gruppen. Sen spelar det ingen roll om det är i ett band eller på en arbetsplats.

Transporttåget skramlar in och ut ur södra mynningen. Det är rör, fläkttuber, singel och cement som ska in till bygget och slam som ska ut till reningsverket. Mats Perssons uppgift är helt enkelt att köra tåget. Som lokförare är MP sin egen klarerare. Det gäller att samordna sig med det andra tåget och

hålla reda på vilket gods som ska av på vilken station inne i röret och tunnelborrmaskinen.

– Det var mycket detaljer att memorera i början men det var kul att utsätta sig för det. Nu börjar jag få ett hum om det mesta som händer här, säger han.

MP HAR SUTTIT VID SPAKARNA i transporttåget i Hallandsåsen i snart tre år. Betydligt längre än så hade han suttit ensam vid mixerbordet i sin studio och funderat på om han inte borde göra något annat också. Inte för att han

tröttnat på musiken – den vill han hålla på med livet ut – och inte för att han behöver pengarna – Gyllene Tiders och Roxettes musik spelas fortfarande flitigt och royaltyslantarna tickar in. Men för att få rutiner, jobbkompisar, ett vanligt liv.

Det var några goda vänner på tunnelbygget som tipsade om att det behövdes folk och sa åt MP att söka. Efter några veckors utbildning i tunnelnavigation och grundläggande säkerhet och en tids bredvidgående fick han ett vikariat som lokförare. Nu går han på ett kontrakt som löper byggtiden ut. "Ett bananskal" säger han själv om livsstilsbytet sommaren 2008.

Då hade det gått jämnt 30 år sedan grabbarna höll sin första spelning på Bio Reflex i byn Getinge norr om Halmstad. Per Gessle och Mats Persson ▶

MP:S HÖJDPUNKTER

1959 "Den första höjdpunkten var väl att man blev född. Den får jag tacka mina föräldrar för!"

1980 "När vår första singel "Flickorna på TV2" hamnade på Expressens topplista och vi sedan låg etta både på singellistan och på albumlistan – då kände man att 'Wow, nu är det stort'. Folkparksturnén det året var också fantastisk."

1989 "Listen To Your Heart" gick upp i topp på Billboardlistan i USA.

1996 "Att Gyllene Tiders första återförening, Återtåget, blev en så stor grej var väldigt roligt. Att det kunde bli på det viset igen."

2004 "25-årsturnén efter 'Finn-5-felplattan' i allmänhet och 'Ullevi-giget' i synnerhet."

2008-2011

"Den senaste höjdpunkten måste bli det här jobbet. Känslan av att dela ansvar, att vara tvungen att samarbeta och klara det. Att veta att tillsammans löser vi svårigheterna."

Augusti 2004: Gyllene Tider fyller Ullevi under sin återföreningsturné.

MP och Gessle släpper loss.

”Under en vecka spelade vi i Örebro, Jönköping och Göteborg för sammanlagt 110 000 pers... Jag blir yr i huvudet när jag tänker på det.”

Arbetsmiljön inne i Hallandsåsen är extrem: bullrig, smutsig och med många oförutsebara scenarier. Här finns inte plats för några primadonnor, här måste man kunna lita på varandra. Mats "MP" Persson platsar i laget.

▶ hade dragit i gång bandet året innan och just bytt namn från Grape Rock till Gyllene Tider.

Snickarsonen MP gick ut gymnasiet i samma veva, på el- och teleteknisk linje. Men något elektrikerjobb blev aldrig aktuellt.

– Nej, man hade ju lite annat att pyssla med då.

1979 släpptes första plattan med låtar som "Flickorna på TV2" och "Ska vi älska, så ska vi älska till Buddy Holly." Sen var centrifugen i gång. Listettor, folkparksturnéer, nya skivsläpp, klassiker som är mer svensk sommar än ihållande regn på midsommarafton. Du kan låtarna: "(Kom så ska vi) leva livet", "Sommartider", "När vi två blir en" ...

1985 SPLITTRADES GYLLENE TIDER men Per Gessle och MP fortsatte samarbeta. Medan Per slog igenom med Marie Fredriksson i Roxette höll sig MP i bakgrunden som låtskrivare och studiotekniker. 1988 skrev MP och Per tillsammans "Listen To Your Heart", som kom att bli en hit med Roxette över hela världen.

– Jag var på en konsert med Lena Ph i Halmstad den kvällen Roxette kom etta med den på USA-listan. Det fanns inga mobiler då men Per ringde till köket och de fick springa ut och leta upp mig i publiken. "Kom hit NU. Det är en massa journalister och skit", sa han.

Två stora comebackturnéer med Gyllene Tider har det också blivit: Återtåget 1995 och Finn 5 Fel-spelningarna 2004, den största turnén någonsin i Sverige som lockade en publik på närmare en halv miljon människor.

– Under en vecka spelade vi i Örebro, Jönköping och Göteborg för sammanlagt 110 000 pers. Det är det inte många som klarar. De enda jag kan komma

3 RÖSTER OM MATS "MP" PERSSON

Fredrik Ganekind, borrare och injektorare, arbets-kamrat sedan 2008:

MP är noga med det han gör. Han är omtänksam och definitivt ingen diva! Den som trivs brukar vara en bra arbets-kamrat och MP verkar trivas."

Åsa-Caroline Persson, mångårig sambo, hustru sedan 2009:

Han är lugn, sansad och lyhörd. En man som tar ansvar. Mats är min drömmen och en väldigt fin styvpappa. Man kan inte låta bli att älska honom!"

Micke "Syd" Andersson, trummis i Gyllene Tider:

MP, Anders Herrlin och jag växte upp i Harplinge alla tre. MP var känd för att trimma moppar innan han var 15 – han har alltid varit väldigt teknisk. Han är också den mest musikaliska av oss."

på är Stones. Jag blir yr i huvudet när jag tänker på det, säger MP.

Årsskiftet 2013/2014 beräknas tunneln genom Hallandsås vara klar. Då är det dags för de 350 tunnelbyggarna från hela Europa att dra vidare. Kanske följer MP med.

– Dyker det upp något, så. De ska ju borra sönder hela Köpenhamn och det är grejer på gång i Oslo. Det är ett skönt jobb. Man jobbar häcken av sig tolv timmar om dygnet i sex dar och sen är man ledig i nio och tänker inte mer på det. Men jag vet inte, vi får se ...

Att inte veta vad som kommer närmast är något MP känner igen från musikens värld och något han gillar. En tunnel eller en platta, det är ett projekt vilket som.

MP är noga med att han inte har valt sida. Han driver fortfarande sin musikstudio och låtskrivarverkstad. I vår har han hjälpt Brandsta City Släckers från Helsingborg med en ny låt och dessförinnan jobbade han med Svenne Hedlunds Elvis-skiva.

– Och ibland kommer Per Gessle och spelar in sina trubdelutter. Men visst har jag trappat ner på musiken. ●

"Han är en av de bästa gitar-risterna jag har spelat med – och jag har spelat med många."

MICKE "SYD" ANDERSSON, TRUMMIS GYLLENE TIDER

STÄMD – AV SIN

Byggföretaget Kormal stämde nyligen sina egna arbetare efter att en bro som företaget byggt i Småland måste rivas. Vi reste till Warszawa och mötte betongarbetaren Kazimierz Golicz som Kormal vill ha 43 000 kronor av. Pengar han inte har.

TEXT: PETER LEANDER FOTO: ALIK KEPLICZ

Bron på väg 31 mellan Jönköping och Nässjö som blev tvungen att rivas. När gjutformen togs bort blottades 67 gjutsår.

PÅ PLATS:
Warszawa

PETER
LEANDER

I MITTEN AV APRIL FICK betongarbetaren Kazimierz Golicz ett brev från sin polska arbetsgivare Kormal. Redan innan han öppnade kuvertet förstod han vad det kunde handla om. Några veckor tidigare hade nämligen en kollega blivit kontaktad av Kormal. En representant för byggföretaget hade då hotat med en stämning. Och mycket riktigt, i Kazimierz Golicz kuvert låg en stämning från Kormal på 43 000 kronor gällande ett brobygge i Sverige ett par månader tidigare.

– Både jag och min fru är rädda för vad som ska hända om Kormal vinner. Vi har inte pengarna som

de kräver, säger Kazimierz Golicz när vi träffar honom på hans advokat Wojciech Dobkowskis ljusa kontor i centrala Warszawa. Han företräder Kazimierz Golicz och fyra andra byggnadsarbetare som arbetade på brobygget utanför Jönköping, och som nu stämts av Kormal.

Advokaten säger självsäkert att Kormal inte har en chans:

– De måste kunna bevisa att det var mina klienters fel att bron var tvungen att rivas. Det kan de inte, säger Wojciech Dobkowskis. Den 27 april var han i rätten och träffade Kormal för första gången. Men de riktiga förhandlingarna börjar troligtvis inte förrän under senhösten.

KORMAL HAR STÄMT FEM av sina egna byggnadsarbetare på 43 000 kronor var. Dessa fem har gemensamt att de gick med i Byggnads under sin vistelse i Sverige. Enligt Kormal har ännu fler byggnadsarbetare stämts. Exakt hur många i arbetslaget som fått en stämning kan Kormal dock inte svara på.

Bakgrunden till konflikten är den bro som företaget byggde åt Peab på väg 31 utanför Jönköping, och som var tvungen att rivas i slutet av förra året. När gjutformen togs bort blottades hela 67 gjutsår i betongen. På Peab såg man ingen annan utväg än att riva bron och låta Kormal börja om från början. Däremot behövde Kormal inte stå för hela kostnaden själv: Peab stod för rivningen och Kormal för återuppbyggnaden. Enligt ett pressmeddelande från Peab kostade det fyra miljoner kronor att riva och bygga upp bron på nytt.

I Sverige finns det inte något utrymme i lagen för att stämna anställda som, enligt arbetsgivaren, har ▶

ARBETSMILJÖVERKET

EGEN CHEF

”Även om vi var missnöjda med gjutningen så uppfattade vi de polska hantverkarna som seriösa. Inte som några okunniga sluggers.”

JOHAN NILSSON, JURIST PEAB

▶ gjort fel. Enligt polsk lag är det däremot möjligt, även om felet är oavsiktligt.

– Polsk lag säger att arbetsgivaren kan stämma en anställd på högst tre månadslöner om felet är oavsiktligt, förklarar advokat Wojciech Dobkowski.

Men enligt Byggnads chefsjurist Mattias Landgren kan Kormal inte använda sig av den polska lagstiftningen, eftersom företaget tecknat kollektivavtal med Byggnads. I kollektivavtalet står det att om en arbetare gör fel kan arbetsgivaren endast tvinga den anställda att åtgärda felet.

– I det här fallet står kollektivavtalet över den polska lagen, säger han.

Trots det har alltså Kormal tagit ärendet till polsk domstol.

I JANUARI 2010 ANLÄNDE Kazimierz Golicz till byggarbetsplatsen på väg 31 mellan Jönköping och Nässjö. Han var anställd av det polska byggföretaget Kormal, som fått i uppdrag av Peab att bygga en bro. Samarbetet mellan Peab och Kormal gick till en början bra. När gjutformen var färdigsnickrad och armeringsjärnen satt där de skulle gav Peab klartecken att hålla på betongen.

Enligt Kazimierz Golicz fick han och tre andra byggnadsarbetare i uppgift av Kormal's arbetsledning att börja gjuta bron.

– Jag reagerade på en gång. Min erfarenhet säger att det krävs betydligt fler för att utföra ett sånt gjutningsarbete, säger Kazimierz Golicz.

Han märkte under arbetets gång att det var något fel på betongen. Den var för tjock. Kombinationen av betongens tröghet och bristen på arbetskraft gjorde Kazimierz Golicz orolig.

– Betongen var så tjock att den knappt gick att vibrera. Det märktes på en gång att det skulle bli problem, berättar han.

Kazimierz Golicz konfronterade sin arbetsledare, och sa att det var något fel på betongen.

– Han svarade att det var han som bestämde och att vi skulle fortsätta gjuta. Jag ville inte starta något krig, så vi fortsatte att arbeta.

Kazimierz Golicz tror i dag att det var för lite flyt-

medel i betongen och att det var det som gjorde den trög och svår att vibrera.

John Landin är arbetschef på Peab. Han säger att man är missnöjd med hur Kormal utfört sitt jobb.

– Framför allt är vi missnöjda med hur Kormal har följt gjutordningen, säger han.

Enligt honom bröt Kormal mot gjutordningen eftersom de hade för mycket betong uppe samtidigt, vilket gjorde det svårt att vibrera betongen på ett bra sätt.

– Ansvar för att gjutordningen följs ligger på arbetsledningen, i detta fall Kormal, säger John Landin.

Däremot menar John Landin att betongens kvalitet var bra.

– De prover som togs visade inte några fel på själva betongen, säger han.

Både John Landin och Peabs jurist Johan Nilsson tycker att det är helt fel att Kormal's anställda får bära ansvaret för skadorna.

– Även om vi var missnöjda med gjutningen så uppfattade vi de polska hantverkarna som seriösa. Inte som några okunniga sluggers, säger Johan Nilsson.

NÄR PEAB FICK HÖRA TALAS om att Kazimierz Golicz och hans kolleger blivit stämde funderade de på att göra om avtalen som de tecknar med utländska underentreprenörer.

– Vi överväger att skriva in att ett företag inte ska kunna stämma sina egna anställda om det uppstår ett fel, säger Johan Nilsson.

Kazimierz Golicz arbetar inte längre åt Kormal. När tidningen Byggnadsarbetaren träffar honom är han i Polen under en ledighet från sitt nuvarande arbete på ett vägbygge i Danmark. Att spara ihop till de 43 000 kronorna som Kormal vill att han och hans kolleger ska betala skulle ta honom fyra månader i Danmark.

– I Polen motsvarar det betydligt mer än tre månadslöner, säger han. ●

▲ Kazimierz Golicz har stämts av sin före detta arbetsgivare Kormal efter att bron han arbetade på i Sverige var tvungen att rivas. Kormal vill ha 43 000 kronor i skadestånd.

”Konstigt om svenska avtal står över polsk lag”

Byggnadsarbetaren har sökt cheferna på Kormal för kommentarer. I stället har företaget skickat Tadeusz Iwanowski, vd för Svensk-Polska Handelskammaren. Vissa av frågorna har därför inte kunnat besvaras.

Varför stämmer Kormal sina egna byggnadsarbetare?

– Det har uppstått ett fel vid ett bygge som kostat Kormal pengar. Det går inte att utesluta att anställda är inblandade.

Vad har Kormal för bevis att det var byggnadsarbetarnas fel att bron var tvungen att rivas?

– Jag avstår från att svara på den frågan.

Kormal har skrivit på ett svenskt kollektivavtal som säger att det inte går att stämma en arbetare, varför gör ni det ändå?

– Kormal har tecknat ett svenskt kollektivavtal med Byggnads, men arbetarna är också bundna enligt ett polskt avtal. För mig verkar det konstigt om svenska avtal skulle gälla över polsk lag.

Enligt arbetarna var det bara de som gick med i Byggnads som blev stämde, varför?

– Det är inte bara de. Jag vet inte exakt hur många som har blivit stämde.

Om arbetare ska vara ekonomiskt ansvariga vid fel, ska ni inte betala dem därefter då?

– De ska ha bra lön i förhållande till det de gör. Men man ska inte bara ha fördelar. Vi har kallat till förhandling för att höra deras versioner och se om de har några idéer om hur vi kan lösa det här?

Menar du att det finns någon annan lösning än att de betalar er pengar?

– Det finns en utväg. Jag vet inte vad det skulle vara om de anser sig oskyldiga.

... MEN SEN DÅ?

Reportern kommer. Reportern går. Men människoödet består. Här berättar vi vad som hänt personerna i våra reportage efter det att historierna om dem lämnade tryckpressarna.

VEM: Snickaren Kent "Renen" Johansson

DÅ: Blev intervjuad i Byggnadsarbetaren där han berättade om sitt engagemang i kampen mot dödsolyckor och passade samtidigt på att avslöja sitt recept på en god äppelpaj, nr 11/2010.

■ Kent "Renen" Johansson berättar att det har varit stor efterfrågan på äppelpajen och att det numera förväntas att han bjuder på äppelpaj när han kommer till en ny arbetsplats.

Han tycker att artikeln fick ett starkt genomslag och han har fortsatt sin kamp mot dålig arbetsmiljö. Bland annat har Kent arbetat för god taksäkerhet på arbetsplatser i Jordbro utanför Stockholm.

Den 22 mars i år var det ett år sedan kranföraren och Kents före arbetskamrat Ulf Ryding dog. Ulfs död fick Kent att föreslå en hearing på Byggnads kongress om dödsolyckorna. Ännu så länge har det inte blivit någon hearing. Men Kent hoppas att den snart blir av, så att han kan ställa arbetsmarknadsminister Hillevi Engström mot väggen.

– Vi släpper inte den här frågan. Inget jobb är värt att dö för, säger han.

KATARINA CONNHEIM

VEM: Muraren Zdzislaw Chruscinski.

DÅ: Hade inte fått sin a-kassa trots fem månaders väntan, nr 3 2011.

■ I mars berättade vi om muraren Zdzislaw Chruscinski som inte fick sin a-kassa. Anledningen var att hans arbetsgivare gått i konkurs utan att ge Zdzislaw en kopia på arbetsgivarintyg och uppsägningsbeslut, dokument som A-kassan kräver. Efter en till synes ändlös brevväxling med A-kassan fick Zdzislaw Chruscinski till slut avslag på sin ansökan.

Men i mars, ett par veckor efter Byggnadsarbetarens besök, fick Zdzislaw äntligen sina pengar. Det som krävdes var ett beslut om att Zdzislaw Chruscinski beviljats statlig lönegaranti. När A-kassan fick beslutet betalade de ut den inestående ersättningen, cirka 10 000 kronor.

Zdzislaw Chruscinskis fru Danuta, som talar bättre svenska än sin man, säger att väntan har varit lång och att familjen fått lida ekonomiskt.

– Vi har kämpat mycket för att få pengarna. Men varför gav A-kassan oss så många problem? undrar Danuta, vars lokalvårdarlön har försörjt familjen under de cirka fem månaderna det tog innan A-kassan beviljade Zdzislaw Chruscinski pengar.

PETER LEANDER

TÄVLING ▶

FINN FEM FEL

och vinn fina priser

1:a pris:

DeWALT,
DW343K,
sticksåg 550 w.

2:a pris:

DeWALT,
D26453
excenterslip,
125 mm.

3:e pris:

Snickarhammare,
Stanley FatMax
Xtreme AVX.

4:e pris:

Öppen verktygs-
väska, Stanley
FatMax.

5:e pris:

Måttband,
Stanley FatMax.

■ Ta chansen och vinn fina priser från Dewalt och Stanley. Vi lottar ut fem vinnare bland dem som kan hitta fem fel i bilderna ovan. I den högra bilden ringar du in vilka detaljer som saknas. Klipp ut denna ruta och skicka till Byggnadsarbetaren, 106 32 Stockholm. Märk kuvertet Finn Fem Fel. Senast den 15 juni vill vi ha ditt bidrag.

NAMN: _____

ADRESS: _____

Tävlingen
sponsras av:

STANLEY

DEWALT

Så bekämpar de mögel i kryppgrunder

Krypgrunden, en klassisk riskkonstruktion för fukt. I Umeå har far och son Waaranperä nyligen fått patent på en saneringsmetod som sänker fukthalterna och får bort mögellukt i bostaden. Vi har kartlagt den.

TEXT OCH FOTO: KATARINA CONNHEIM

DEN STICKANDE lukten kommer emot oss direkt i hallen. Mögellukten avtar inte, utan snarare förstärks ju längre inne i huset vi kommer. Inne i sovrummet tar Andreas Waaranperä på sig skyddsmask och går ner i hålet i golvet. Huset, utanför Luleå, är byggt på 1970-talet och har en klassisk kryppgrund. Nere i den mörka kryppgrunden ålar sig Andreas Waaranperä fram på magen och lyser med ficklampan på trossbotten. Han visar missfärgningen, mögelsvamparna, som ger den stinkande lukten i hela huset.

– I ett hus var trossbotten så hårt angripen av mögel att den delvis var rötskadad, förklarar byggingenjören Bengt Waaranperä på Husbesiktningar i Norr.

FÖREGÅNGAREN TILL kryppgrunden var torpargrunden som byggdes på stenfot (grunden). I mitten, innanför grunden, murades en rejäl eldstad. Den murades direkt på marken, vilket innebar att luften under grunden värmdes upp. Bjälklaget var isolerat med sågspån som höll grunden varm.

I början av 1960, byttes isoleringsmaterialet, sågspånen, ut mot mineralull.

Mineralull har bättre värmeisoleringsförmåga jämfört med sågspån. Krypgrunden blev därmed kallare och följden blev förhöjda fukthalter.

– Kalla vintrar gjorde att marken i kryppgrunden via tilluftsventiler kylades ner. När den varma luften drog in under sommaren bildades kondens i grunden, säger Bengt Waaranperä.

FUKTPROBLEMATIK har sysselsatt byggnadsingenjören Bengt Waaranperä under större delen av hans yrkesverksamma liv. Han arbetar som besiktningsman över hela Norrbotten och har funderat mycket på hur man får ner fukthalten i kryppgrunden. Sonen Andreas Waaranperä följde tidigt med sin pappa på olika uppdrag.

2007 startade Andreas eget företag, Hussaneringar i Norr AB, där han har specialiserat sig på att sanera kryppgrunder mot fukt och mögel. I februari i år fick de patent på en helt egen fukt- och mögelsaneringsmetod.

– Det finns förstås också andra saneringsmetoder, men med vår metod får man bort lukten, säger Andreas Waaranperä.

Människor som bor i fuktskadade hus kan också drabbas av olika former av hälsobesvär: huvudvärk, trötthet, rinnande ögon, förkylningar med mera. Efter saneringen har det visat sig att besvären försvinner.

– Det är ett riktigt skitjobb, men jag känner att jag gör något bra, säger Andreas Waaranperä.

Bengt och Andreas, far och son, Waaranperä fick i februari i år patent på en helt egen fukt- och mögelsaneringsmetod. I det här huset, byggt på 1970-talet, finns fukt och mögel som ska saneras bort.

KAMPEN MOT FUKT OCH MÖGEL

Här är Bengt och Andreas Waaranperäs saneringsmetod för att få ner fukthalten och få bort mögellukten i bostaden.

1 HÅL BORRAS I TROSSBOTTEN med rätt dimension och på rätt anvisade delar av kryppgrunden. Detta görs för att få ner spillvärmerna från huset till kryppgrunden, få bort lukten och förbereda för ozonbehandlingen som kommer i punkt sex.

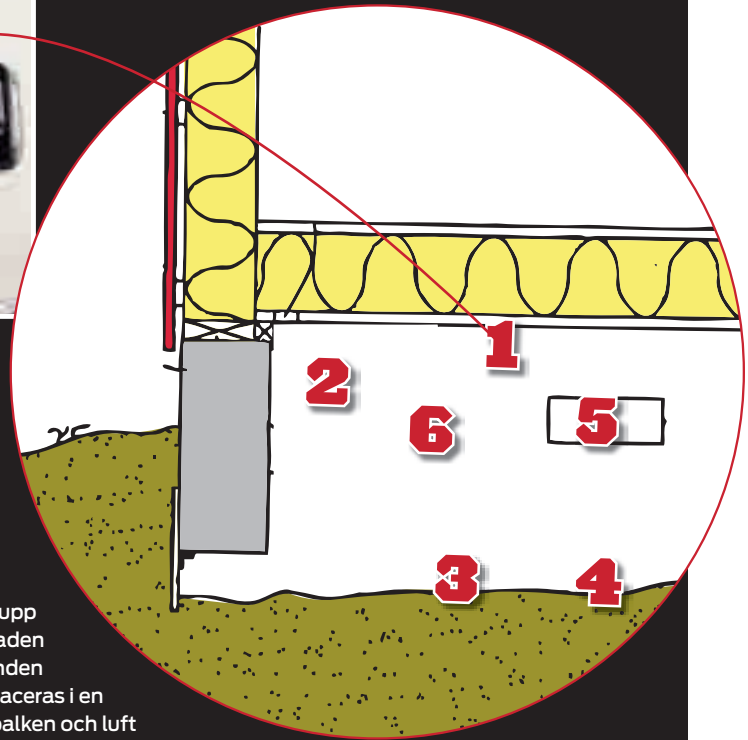
2 HELA KRYPPGRUNDEN TÄTAS. Det är viktigt att alla luftläckage blir tätade. Det blir en jämnare temperaturfördelning mellan hus och grund och kondensen försvinner. Tätningen är jätteviktig så att kryppgrunden hålls torr och varm året om. Annars bildas fukt och mögelsvamparna får näring i den fuktiga miljön inne i kryppgrunden.

Fredrik Bodin, anställd på Hussaneringar i Norr AB, sanerar en krypgrund i ett hus utanför Luleå. Rätt skyddsutrustning med bland annat skyddsmask, hörselkåpor och knäskydd, är ett måste när han arbetar i krypgrunden.

Andreas Warranperä borrar hål i trossbotten. Detta görs bland annat för att få ner spillvärmern från huset till krypgrunden.

3 FÖRST RENSAS ALLT EVENTUELL BYGGSPILL BORT. En fuktspärre läggs på marken. Det är viktigt att plasten läggs på rätt sätt, så att det bli riktigt tät. När krypgrunden blir tät kan inte fukt och kyla tränga ner i krypgrunden (för mer info, se punkt 5).

4 EN AVFUKTARE PLACERAS I TROSSBOTTEN för att komma ner till rätt fukthalt. Detta görs med avfuktare för att få bästa resultatet inför ozonbehandlingen. När avfuktningen når rätt fuktkvot, så plockas den bort.

5 EN KANALFLÄKT PLACERAS I KRYPGRUNDEN. Fläkten sätts på en lägre hastighet under höst och vinter. Under vår och sommar är hastigheten högre. Inställningen beror på huset och olika väderförhållanden. Varm luft finns uppe i taket i huset. Ventiler, som finns inne i huset, drar ner värmen mot golvet. Värmen går

ner i krypgrunden bakom golvssocklar (ytterväggar och rörgenomföringar). Nere i krypgrunden suger kanalfläkten upp varm luft från bostaden och då blir krypgrunden varmare. Fläkten placeras i en tilluftsventil i kantbalken och luft blåses ut i friska luften. På så sätt stannar inte fukten kvar i krypgrunden. Strömförbrukningen blir ungefär densamma som före saneringen.

6 OZONBEHANDLING. Ozon är en osynlig, giftig gas som äter upp allt som luktar. Flera ozonaggregat placeras ut i huset. Krypgrunden ozonbehandlas med övertryck.

Gubben med spade snart på museum

Det är lätt att missa de små detaljerna bland alla grävskopor, traktorer, hjullastare och betongklippare när man går omkring på Barkarby flygfält norr om Stockholm. Eller fastna i de många tälten som mer påminner om en sommarknadsstånd i Sverige. Det är bara karusellerna och popcornen som saknas. MaskinExpo arrangeras

varje år sedan 1983 och är Nordens största mässa i sitt slag. Under tre svetiga dagar i maj är mässan en folkfest där framför allt män återkommer år efter år.

Här finns små och stora tillbehör, allt som kan rulla och som drivs med dieselolja. Vad sägs om

» **Alla mässor tycks lyda under en naturlag som säger att de varje år måste växa och växa ...**

ryggsträckare för trötta förrygggar, punkteringsräddare på sprayburk eller alkotestare till extrapris. Men på andra varvet, efter att ha vilat fötterna och fått lite gratisfika hos någon av de 578 utställarna, så hittar man åtskilliga nyheter.

Det finns maskiner som gör allt: maskiner som klarar närmast kirurgiska grävjobb, maskiner som likt en häcksax klipper stora träd rakt av vid roten, maskiner som packar diken ...

Det är bara att konstatera att gubben med spaden definitivt är på väg till Arbetets museum.

Alla mässor tycks lyda under en naturlag som säger att de varje år måste växa och växa och ständigt överträffa tidigare års siffror såväl när det gäller antal utställare, besökare och antal kvadratmeter. I år kom 32 000 besökare, vilket är besöksrekord.

Hur det går nästa år återstår att se. Under de närmaste tio åren ska det forna militärflygfältet i Järfälla strax norr om Stockholm förvandlas till ett bostadsområde med 5 000 nya bostäder. Byggkranarna i bakgrunden rycker allt närmare. Därför flyttar hela MaskinExpo från och med nästa år till en golfbana i närheten av Arlanda flygplats norr om Stockholm.

Intill årets mässa fortsatte folkfesten med "Stockholm truck meet". 185 välputsade och läckert lackade lastbilar ställdes upp på prydliga rader. Från en och annan lastbilshytt hördes medryckande svensk country och lite hårdrock.

Så som det ska det vara på en äkta maskinmässa.

Och så en svart keps förstås.

**PETTERSONS
PRYLAR**

Tipsa mig!

08-728 49 70

k.p@byggnadsarbetaren.se

Grejer & grepp på nätet:

www.byggnadsarbetaren.se

Det bästa

JÄTTEDAMMSUGAREN SLÅR UT SPADEN

■ Grävsugen lockade många intresserade besökare på maskinmässan. Maskinen fungerar som en jättelik dammsugare. Med en sugkraft på hela 44 000 kubikmeter i timmen suger den upp jord och lera på känsliga och svårtåtkomliga ställen där handgrävning annars är enda alternativet, till ledningar för vatten och avlopp, känsliga el-, tele-, och fiberkablar, eller sanering av asbest och byggrester.

Sugslangen klarar material med en diameter på upp till 250 millimeter. Räckvidden är 20 meter och ner till ett djup på 30 meter under markytan.

Grävmassorna sugs in i en behållare på lastbilen och kan tippas ner i en container för borttransport, därför behöver inte lastbilen flyttas när lasten töms. Maskinen kommer från Tyskland och visades av Söderlindhs entreprenad i Helsingborg.

HYTEN SOM STÅR PALL FÖR ETT BASEBOLLTRÄ

■ Det här är hyttglaset som pallar för smällar och som samtidigt håller temperaturen i förarhytten på behaglig nivå när klimatanläggningen inte räcker till.

Glaset är okrossbart och är en blandning av plast och glas. Plasten ger styrkan och glaset står emot frätande syror och repor. Solvärmen i hytten reduceras till hälften, enligt leverantören Hammerglass i skånska Förslöv.

på maskinmässan

Även muskelkraft testades på maskinmässan.

DÄRFÖR TITTADE ALLA BESÖKARE UPP I LUFTEN

■ Mobila byggkranar imponerade på åtskilliga mässbesökare, här på bilden ovan syns bland andra två kranar från holländska Spierings respektive tyska Liebherr (gula).

Kranarna används på samma sätt som fasta tornkranar men har mobilkranens smidighet. De kräver minimalt utrymme på marken. Där en traditionell

mobilkran med lutande teleskopisk arm behöver 30 meter markutrymme, kräver de här kranarna inget extra utrymme alls.

De placeras på gatan intill husfasaden som en traditionell tornkran. Kranarmen, som består av flera sektioner, fälls sedan upp som en jättelik arm

Kranen fjärrstyrs av en person.

Etableringen tar en kvart och inga lösa extra motvikter behövs, allt finns med på kranen. Liebherr's byggkran MK 63 (infällda bilden) klarar laster på 1,8 -8,0 ton beroende på armens uteligg. Bjäsen Spierings, här modell SK 2400-AT7, klarar 18 tons last vid 14,6 meter utligg, och 5,5 tons last vid 42 meter utligg på kranarmen.

NÄSTA UPPSLAG

Mera maskiner!

BILLIGARE BRÄNSLE OCH EFFEKTIVARE SKÄRNING

■ Den här skärbrännaren drivs med bensen med den traditionella acetylengasen – i båda fallen tillsammans med syrgas. Skärarbeten med petrogen, förgasad bensen, kostar en tiondel av priset på acetylengas och gör det möjligt att skära flera lager upp till en sammanlagd tjocklek av 350 millimeter.

Skärbrännaren används bland annat vid reparation av entreprenadmaskiner. En 300 millimeter stålaxel kapas på tre minuter, en järnvägsräls på 40 sekunder, enligt leverantören, Kinne maskinteknik i Hällekis. Bensinskäraren kan också användas under vatten.

SKILJ PÅ STEN OCH JORD

■ Skilj på stenar och matjord. Det här mobila sorteringsverket väger knappt tre ton och kan tas på släp efter en pickup. Drivs med el eller en snål diesel som nöjer sig med en liter bränsle i timmen.

SÅ FIXAR DU VIRKET SJÄLV

■ Vill du själv bestämma kvaliteten på ditt byggvirke? Då kanske ett eget sågverk är en bra idé.

Minisågverket från JM: s Plåt & Mek i Skellefteå både sågar plankor och bräder, och profilfräser stockar för byggtimring. Finns med el- och bensindrif, vilket gör det möjligt att såga stockarna även på avlägsna byggplatser.

DET KNÅDANDE PACKHJULET

■ Allt du gjorde med spaden kan maskinen göra. Det här packhjulet monteras på en grävmaskin och bearbetar jorden, till exempel vid läggning av kablar eller packning i trånga diken. Paddfötterna varierar trycket och knådar jorden effektivt.

NÅGOT FÖR ALLA NOSTALGIÄLSKARE

■ Ingen mässta utan nostalgi. Brittiska Fergusons kultförklarade grålletraktor har en egen klubb, Svenska Grålleklubben. Här ett urval av årets utställningstraktorer.

Grålletraktorn tillverkades i en halv miljon exemplar i England åren 1947–56 och såldes i Sverige i 33 000 exemplar. Den fanns i bensin-, fotogen-, och dieseldrift.

HÄR KAN MAN SNACKA BORSTE

■ Rotborste modell större – den största 2,4 meter bred och 280 kilo tung. Monteras på grävmaskinen med rotor-tilt och används för sopning eller avjämning av schaktmassor och matjord.

JOHNNY CASH + JOKKMOKKS-JOKKE = SANT

■ Åkerägaren Erik Lundmark från Piteå gillar Johnny Cash och Jokkmokks-Jokke. Det syns också på hytten.

Nu är det dags igen för hårdrocksfestivalen Sweden Rock. Vi hjälper till med förfesten genom att lista tidernas snyggaste skivomslag. Till vår hjälp har vi Aftonbladets metalskribent Mattias Kling.

TEXT: PETER LEANDER

Vi snackar upp Swe

HÄR ÄR TIDERNAS SNYGGASTE SKIVOMSLAG – ELLER?

– LP:N ÄR ETT FANTASTISKT format där omslagskonsten kommer till sin fulla rätt, säger Mattias Kling, metalskribent på Aftonbladet.

Som barn av 80-talet minns Mattias Kling den fascination som byggdes upp kring metalbandens mystiska och ofta våldsamma omslag.

– Metalen motarbetades av etablissemang. På radio och tv spelade man inte metal. Det byggdes upp en stor fascination kring musiken eftersom den var svår att få tag på.

För att få exponering, menar Mattias Kling, var banden tvungna att vara extrema, vilket ofta tog sig uttryck på omslagen.

– För det mesta fanns det ingen djupare mening med omslagen. De skulle spegla musiken.

En annan sak som hände på 80-talet var att bandmedlemmarna försvann från omslagen.

– I stället för en bild på några långhåriga killar fick skivomslagskonsten verkligen blomma ut.

Finns det några omslag du ogillar?

– Alla Metallicas omslag efter "the Black Album" är fanemig inte snygga.

Cd-skivan var början på slutet för den uttrycksfulla omslagskonsten. Formatet krympte och omslagen fick en mer underordnad betydelse. När de digitala mp3-filerna introducerades på marknaden hamnade omslagen rejält i skymundan.

– När jag fick en lp i handen på 80-talet lusläste jag alla texter, vilka som hade spelat vad och vilka banden tackade. I dag kan man sätta i gång mp3-spelaren när man diskar utan att ha en aning om vilka man faktiskt lyssnar på. I dag är musiken mer av en slit och släng-vara.

JUDAS PRIEST "BRITISH STEEL" (1980)

Jag gillar skivförpackningar som säger något om det som döljs därunder – vilket den här också gör. Med tydlighet. I all sin enkelhet definierar det exakt hur Judas Priest låter; vasst, rappt och i högsta grad fokuserat i ögonblicket innan blodet börjar spruta ur fingrarna.

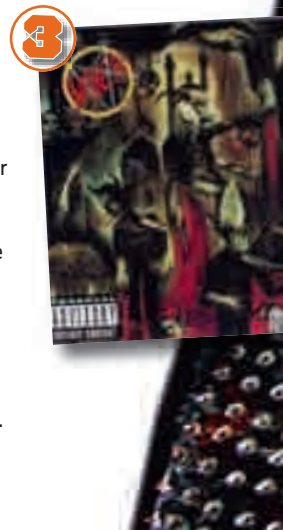
VENOM "WELCOME TO HELL" (1981)

Så enkelt och rudimentärt att det nästan blir barnsligt. Samtidigt är målningen som pryder den brittiska kastroions debutskiva en perfekt förpackning av innehållet. Anton LaVeys Church of Satan-symbol kompletteras med gruppens logotyp och albumtiteln. Inget annat. Inget tjafs. Och på så sätt också en lysande spegling av ett helvetiskt slammer som var bland det elakaste som gick att lyssna på under det tidiga 1980-talet.

IRON MAIDEN "KILLERS" (1981)

I själva verket är Iron Maidens samtliga omslag under det klassiska 1980-talet värdiga omnämnanden på ett eller annat sätt. Men även i den iögonfallande samlingen står detta ut. Bandets andra fullängdare, och tillika den sista med sångaren Paul DiAnno, visar maskoten Eddie i sin absolut elakaste form. Som ett farligt väsen som du måste vara rädd för.

den Rock

Judas Priest och sångaren Rob Halford är ett av banden som spelar på Sweden Rock. Nu utnämns också deras "British Steel" till tidernas snyggaste skivomslag.

SLAYER "REIGN IN BLOOD" (1986)

Omslagskonstnären Larry Carroll var egentligen satirtecknare med bland andra publikationerna The Progressive, Village Voice och New York Times på sin cv, men hans teckning till thrashgiganternas stora genombrottsalbum är något helt annat. Den träsnittsminnande målningen är mångbottnad, iögonfallande och skrämmande på samma gång – så kontroversiell att skivbolaget Def Jams huvuddistributör Columbia vägrade befatta sig med skivan.

Lite snack. Mycket verkstad.

BIG-GRUPPEN är nordens ledande fristående bygg- och industriedja och är leverantör av verktyg, maskiner, skydd och förnödenheter till proffsmarknaden.

Vi finns representerade från Finnmark i norra Norge till Skåne i södra Sverige.

Vår styrka är lokalt engagemang och hög kompetens i kombination med BIG-gruppens stordriftfördelar med starka leverantörsavtal, koncept, IT-lösningar, logistik och import.

Vi erbjuder såväl lokala företag som riks- och nordiska kunder branschens största urval av kvalitetsprodukter och olika tjänster.

Think BIG. Hos oss hittar du Bahco's breda sortiment av handverktyg för proffs.

B I G

GRUPPEN

Sverige

Eskilstuna IP Industripartner **Gislaved** Emil P **Gävle** Maskin & Verktyg **Göteborg/Hisings Backa** Prevex **Göteborg/Sisjön** Prevex **Götene** Movab **Halmstad** IMAB **Helsingborg** IMAB **Jönköping** Sohlbergs **Kalmar** Lundgrens Järn **Karlshamn** Hjelmbergs Järn **Ljungby** Sohlbergs **Malmö** Prevex **Skene** Skene Järn **Skövde** Bygg & Industripartner **Skaraborg** AB **Stockholm/Bromma** Flinks Järn **Stockholm/Globen** Flinks Järn **Stockholm/Hornsberg** Flinks Järn **Stockholm/Solna** Lundqvist Maskin & Verktyg **Stockholm/Sätra** Flinks Järn **Stockholm/Vällingby** Toolcom **Uppsala** Maskin & Verktyg **Vimmerby** Albins **Västerås** Maskin & Verktyg **Växjö** Stål & Verktyg **Örebro** Skydd & Verktyg i Örebro

Norge

Albert E Olsen - Tromsø Maskinforretning - Quale - Tingstad - Industriserteret - Kyvik Industrivarehuset

www.big-gruppen.com

PRIVAT

In Flames från vänster till höger: Niclas Englin, Peter Iwers, Björn Gelotte, Anders Fridén och Daniel Svensson.

Okej, men ni kan bättre In Flames

In Flames

"SOUNDS OF A PLAYGROUND FADING"

HÅRDROCK Det börjar så bra. På ett maffigt gitarrintro följer aggressiva pukor och därpå hela den flammande symfonin. En mer naturlig inledning än titelspåret på In Flames nya är svårt att hitta.

Förväntningarna stiger rejält.

Sen blir det ... synthmetal à la Dead By April. Inte bra, inte bra alls. Förvisso har spår två, "Deliever Us" en refräng värdig vilken P3-eftermiddag som helst, men det känns som att förändringen i riktning blir för drastisk.

Plattan tappar helt enkelt fart efter en sån kurva. När man sedan försöker accelerera upp med fjärdespåret "the Puzzle" så känns det nästan lite desperat. Bakhjulen slirar.

Vart är vi på väg? undrar jag.

Men just då levererar In Flames en trio låtar där man känner att nu har de kontroll över fordonet: De båda tunggångarna "Fear is the weakness" och "Where Dead Ships dwell" samt den konstnärliga the "Attic". Här får kvintetten grepp om vägen och därefter är det en hyfsat stabil defilerung in i mål. Den motorstyrka som världsartisterna In Flames trots allt besitter, räcker för en godkänd insats.

JS

SAGT & HÖRT

"En gång när vi spelade i Mexiko blev vi tvungna att, på grund av tidsbrist, spela före förbandet. Det blev upplöpsstämning och vi fick ha två livvakter var. "Vi ska döda er", skrek folk. Riktigt hård stämning."

ANDERS FRIDÉN, IN FLAMES. (AFTONBLADET)

Fullt fokus på Sweden rock den här veckan.

Och inte långt kvar till Maiden på Ullevi. Metal-sommaren är här.

"Jag var trött på mig själv och ville inte bara sjunga "Bra vibrationer" och jodla hela tiden."

KIKKI DANIELSSON, SOM TAGIT HJÄLP AV SULO FRÅN THE DIAMOND DOGS PÅ NYA SKIVAN.

BÖCKER

Den du inte såg

PATRIK SJÖBERG/MARKUS LUTTEMAN

BIOGRAFI Årets mest omtalade bok sedan det kom fram att Patrik Sjöberg utnyttjats sexuellt av sin tränare. Ett faktum som nu har fått hela idrottsrörelsen att vända på alla stenar i jakt på pedofiler. Avsnitten om utnyttjandet känns varken överdrivna eller sensationella och upptar bara en mindre del av boken. Det mesta handlar ändå om Sjöbergs liv som höjdhoppare. Det är träningar och tävlingar. Flera incidenter känns igen efter att de valsat omkring i kvällspressen och som vanligt vägrar Sjöberg att hyckla när han ska berätta sin egen sanning.

CN

DATASPEL

Brink

SPLASH DAMAGE, 16 ÅR, PS3, X360, PC

Folket svälter i den forna utopin The Ark. Samtidigt kämpar rebeller och elitstyrkor om kontrollen över staden, och du måste välja sida i inbördeskriget. På pappret är "Brink" årets första-personsskjutare. Här finns en lovande mytologi, ett sömlöst online-stöd och akrobatik som ger den stelbenta skjutargenren en välbehövlig ledsmörjning. I praktiken är Brink inte mer än medelmåttigt. Berättelsen slarvas bort i en hastig kampanj och spelet lider av tekniska problem och obalanserade matcher.

EC

UR BYGGNADSRARBETAREN, NR 24, 1974:

NILS BERTIL ANDERSSON

INBLICK information från ditt fackförbund

NR 8 REDAKTÖR: HUMLA EINARSDÓTTIR ADRESS: BYGGNADS, 106 32 STOCKHOLM
E-POST HUMLA.EINARSDOTTIR@BYGGNADS.SE TEL: 08-728 48 34 WWW.BYGGNADS.SE

Ny policy om anställningsskyddet

Nu är Byggnads nya omarbetade policy om anställningsskyddet färdig. Policyn är ett stöd för MB-grupper och ombudsmän och klargör hur Byggnads ska arbeta och agera professionellt för att stärka anställningsskyddet.

Tid, förhandlingsvana och kunskaper om avtalen

Förhandlingar om anställningsskyddet är svåra och komplicerade uppgifter att hantera. För att nå ett bra slutresultat behövs tid, förhandlingsvana och ett väl utbyggt nätverk med andra fackliga kollegor, såväl i det egna som i andra företaget.

– MB-ledamöter och ombudsmän ska samverka och använda den gemensamma kollektiva kompetensen under hela förhandlingsprocessen, säger Leif Nyrell, ombudsman på förbundskontoret, som suttit med i arbetsgruppen för policyn om anställningsskyddet.

– Syftet med arbetsbristförhandlingar är att undvika eller minimera antalet medlemmar som blir uppsagda. Om Byggnads medlemmar till sist blir uppsagda på grund av arbetsbrist ska de vara förvissade om att förhandlingarna är gjorda på ett korrekt och professionellt sätt, säger Göran Tinglöv, enhetschef på förhandlingsenheten.

Gemensamma turordningsområden för service och entreprenad

Byggnads arbete med att få bort tidigare ofta förekommande

delade turordningsområden mellan service- och entreprenad har varit framgångsrikt. Det arbetet fortsätter med samma intensitet som tidigare. Uppdelning av verksamhet i turordningsområden i geografiskt små, plus delade turordningsområden mellan service- och entreprenadverksamhet är en lika farlig och osäker grund att bygga en anställningstrygghet på som tidigare och något som måste motverkas.

Arbeta med anställningsskyddet även i goda tider

Arbetet med anställningsskyddet måste prioriteras även i "goda" tider. Helst genom med hjälp av en genomtänkt strategi och en saklig argumentation få företaget att förstå vinsten av att utföra arbete med egen tillsvidareanställd och kompetensutvecklad personal.

– Det är också viktigt att som nyanställd begära att arbetsgivaren lämnar omfattande information, bland annat ska klargöras om anställningen gäller tillsvidare eller för begränsad tid eller om det är en provanställning och inom vilket turordningsområde anställningen gäller, säger Leif Nyrell.

Policyn finns att beställa från din avdelning eller finns att läsa som pdf på www.byggnads.se

Viktiga utdrag ur policyn

- **Ett gemensamt turordningsområde per geografisk enhet**
Byggnads ska fortsätta att verka för en tryggad anställning genom att service- och entreprenadverksamhet enbart ska ha ett gemensamt turordningsområde per geografisk enhet.
- **Geografiskt stora turordningsområden**
Byggnads ska fortsätta att verka för en tryggad anställning genom att ha geografiskt stora turordningsområden.
- **Arbetsuppgifter styr vilkenturordningslista som gäller**
Arbetsuppgifter per definition i avtal, är det avgörande för vilken turordningslista som ska gälla när Byggnads- och Anläggningsavtalen har slagits samman.
- **Uppsägningsförhandlingar är förhandlingar**
Byggnads framhåller att uppsägningsförhandlingar är FÖRHANDLINGAR som kräver tid, kunskap, förberedelser och en vilja och förmåga att ge och ta samt en stor öppenhet mot de medlemmar som företräds under förhandlingarna.

Tyst minut hedrar förolyckade

Med anledning av alla dödsolyckor den senaste tiden håller alla byggnadsarbetare på Sveriges byggarbetsplatser en tyst minut klockan 12 den 8 juni.

Byggnads vill hedra alla, de byggnadsarbetare som dött i arbetsolyckor på Sveriges byggarbetsplatser genom att hålla en tyst minut.

Det är väldigt många byggnadsarbetare som känner en oro och frustration över att arbetsmiljöfrågan är så lågt prioriterad.

Det finns också ett mör-

FOTO: MIKAEL DUBOIS

kertal när det gäller utländsk arbetskraft och de skador som

de drabbas av. Eftersom de olyckorna inte alltid rapporteras

i Sverige, eller överhuvudtaget, får man förmoda att antalet arbetsplatsolyckor är betydligt större än vad som rapporteras till Arbetsmiljöverket.

– Ingen borde behöva gå till jobbet på morgonen och inte veta om man kommer levande hem igen. Det dör en arbetare i månaden i Sverige, det är fullkomligt oacceptabelt. Det är Nollvision som gäller. Politiker, beslutsfattare och andra makthavare och inte minst byggherrarna, måste ta den här frågan på mycket, mycket större allvar än tidigare, säger Johan Lindholm, Byggnads andre ordförande.

Premiefrielseförsäkringen – försäkrad genom kollektivavtal

Du har väl inte missat att Premiefrielseförsäkringen betalar avgiften till din Avtalspension SAF-LO under tiden du är föräldraledig i samband med barns födelse?

När du är föräldraledig betalar inte arbetsgivaren premien till din avtalspension, men det gör försäkringen under den lagstad-

gade föräldraledigheten det vill säga max 13 månader.

Blanketten som ska skickas till AFA-försäkring hittar du på vår hemsida www.byggnads.se genom att klicka på "Trygghet"

Premiefrielseförsäkringen träder också in vid sjukdom efter den lagstadgade sjuklöneperioden. Det går alltid att anmäla i efterhand om du skulle ha missat det.

Grattis till Elitloppsbiljetter!

Roland Högberg, Hallsberg
Tommy Dahlqvist, Bergshamra
Mattias Stojmirov, Vikingstad
Daniel Sand, Trollhättan
Marcus Nätt, Söderhamn
Ronney Larsson, Solna
Jan Öberg, Bjästa
Kjell Lindström, Järfälla

MÖTEN & SÅNT

SVENSKA BYGGNADSARBETAREFÖRBUNDET, 106 32 STOCKHOLM
BESÖKSADRESS: HAGAGATAN 2, STOCKHOLM, TEL: 08-728 48 00

Byggnads Region Småland-Blekinge

Rådjursvägen 1, Växjö
Tfn 0470-75 35 30, fax 0470-202 19
smaland-blekinge@byggnads.se

Familjedag: Travbanan 19 juni.
Samling Jonny Gummessons altan kl. 11.30
Anmälan till Gunnar 070-589 01 13 eller Tommy 0709-14 83 62

Avd 25, Byggnads Uppland

Portalgatan 32, Uppsala
Tfn 018-19 45 00, fax 018-19 45 01
uppland@byggnads.se

Sektion 06: medlemsmöte onsdag 15 juni kl. 17. Samling kl 17:00 vid stora entrén vid Domkyrkan.

Avd 35, Byggnads Linköping

Majgatan 2, Linköping
Tfn 013-37 44 00, fax 013 12 25 13
linkoping@byggnads.se

Motalasektionen: sektionsmöte fredag 19 augusti på Kung Sverker.

Båten avgår kl. 19.00 och återkommer kl. 23.00. Anmälan till avd 013-37 44 00 eller Sören 010-601 11 09 senast 6 juli.
Obs Anmälan är bindande – Välkomna!

Vill du annonsera om möten och aktiviteter?

Mejla: asa.kemkes@byggnads.se

Vi saknar mejladresser och mobilnummer till våra medlemmar! Mejla in dina kontaktuppgifter till din avdelning eller till info@byggnads.se.

Rikskonferens för elva olika yrkesgrupper

Medlemmar i Byggnads som har ett fackligt uppdrag och är intresserade av att vara med och påverka är välkomna på rikskonferens i september i Stockholm.

Yrkesgrupperna är; glas, anläggare/dykare, bil/maskinförare, papp, golv, mark, ställning, murare/ugnsmurare, plåt, lagbas, vvs/kyl.

Tiderna för de olika konferenserna som äger rum på Rönneberga kursgård på Lidingö i Stockholm ligger mellan den 6 september och den 27 september.

Konferensen börjar klockan 10.30 och avslutas klockan 15.00 dagen därpå.

Du är välkommen att kontakta din avdelning som kan berätta mer om konferensen och där du kan anmäla dig.

Konferenserna håller till på Rönneberga kursgård på Lidingö i Stockholm.

Grattis till vinnare av fotbollsbiljetter!

Åtta glada medlemmar vann två biljetter var till EM-kvalet mellan Sverige och Finland.

Matchen spelas den 7 juni klockan 20.00 på Råsunda Stadion.

Tävlingen pågick på Byggnads hemsida mellan den 13 och 23 maj.

Vinnarna:

Robert Quennerstedt, Järlåsa
Kristian Palhammar, Bromma
Reine Berggren, Furuвик
Adam Blomster, Hajom
Peter Kennerfalk, Norrköping
Håkan Rosberg, Malmö
Niklas Andersson, Avesta
Anders Larsson, Nyköping

Här hittar du fackliga utbildningar på nätet

LO erbjuder utbildningar på nätet för dig som är förtroendevald eller medlem i facket, främst korta självstudiekurser om facket och arbetsrätt.

De ligger öppna för alla på LO:s hemsida www.lo.se. Även om grundtanken är självstudier kan utbildningarna med fördel användas i studiecirkel och som diskussionsmaterial på möten, utbildningar och konferenser.

Nya utbildningar Om bemanningsjobb

Utbildningen handlar om vad som gäller när man är anställd på ett bemanningsföretag något som är vardag för ca 100 000 svenskar.

Samtalsträning på nätet

LO och förbunden samtalsträning syftar till att träna förtroendevalda, aktiva medlemmar, försäkringsrådgivare och anställd personal i att föra bra och lyssnande samtal i möten med olika personer.

För kontakt, hjälp och frågor ring: 08-796 25 00 eller mejla: natutbildning@lo.se

Autogiro

Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto senast den 26 juni.

A-kassan

Ersättning från A-kassan betalas ut den 10, 16, 23 och den 30 juni.

SISTA ORDET

DÄRFÖR SÄGER BYGGNADS NEJ TILL INDUSTRIAVTALET

INDUSTRIFACKEN, förutom Pappers, har nyligen presenterat ett nytt industriavtal. Det nya avtalet innebär att den fackliga solidariteten inom LO underordnas industriavtalet. Detta skulle i sin tur leda till att framförallt lågavlönade kvinnor halka efter. Detta kan jag aldrig acceptera och Byggnads säger därför nej till det nya industriavtalet.

Industriavtalet innehåller nya regler som, om de tillämpades, skulle orsaka stora problem för den fackliga solidariteten inom LO. Tydliga avtalsskrivningar om att avtalet har prioritet och binder avtalsparterna till att skapa en begränsande norm som alla på arbetsmarknaden ska hålla sig inom, skulle vid strikt tillämpning omöjliggöra relativlöneförändringar för lönediskriminerade kvinnor.

JAG MENAR att det nya Industriavtalet inte går att förena med LO:s samordning. Istället skulle vi få se att lönekraven hålls nere. Risken är stor att LO och dess förbund blir statister och att den svenska modellen förvandlas till ett tomt skal.

På LO:s kongress år 2008 var alla eni-

“Risken är stor att LO och dess förbund blir statister och att den svenska modellen förvandlas till ett tomt skal.”

ga om att kvinnors arbete värderas lägre än mäns arbete och att LO ska motverka detta. Industrins avtalsförslag går stick i stäv med kongressbeslutet. Jag förstår inte hur något LO-förbund kan acceptera det. Jag gör det inte.

JÄMSTÄLLDHETSPOTTER har varit en framgång för lågavlönade kvinnor de senaste avtalsrörelserna. Nu är utvecklingen hotad. Att män tjänar mer än kvinnor är ett grundproblem i det svenska samhället. Det industriavtal som nu planeras, sätter stopp för satsningen på jämställdhetspotter som framgångsrikt har minskat gapet mellan kvinnors och mäns löner. Det är ett svek mot alla kvinnor och ett nederlag för jämställdheten.

LO:s styrka är att lyfta perspektivet

för att motverka orättvisor på arbetsmarknaden i stort. För det krävs solidaritet mellan förbunden och inte bara inom förbunden. Det som händer nu är ett slag mot LO:s grundidé. Mindre samordning och samarbete gynnar bara arbetsgivarna.

VI GÅR NU IN I nästa avtalsrörelse och det kommer att bli en spännande period då LO samordningen kommer att sättas på prov. Vi har ett extra LO-styrelsemöte den 27 juni och då får vi en första indikation på hur LO förbunden lyckas samordna sig.

HANS TILLY
förbundsordförande

TELEFON 08-728 48 10
MOBIL 070-552 67 40
E-POST hans.tilly
@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL ...

... OM NORGE OCH A-KASSA

På grund av norsk byråkrati får flera av Byggnads medlemmar som jobbat i Norge vänta på sin a-kassa i över fem månader. Helt oacceptabelt... bättre kan ni Norge!

... OM DÖDSOLYCKOR

När detta skrivs har ännu en byggjobbare fått sätta livet till i en arbetsplatsolycka. När ska arbetsgivarna ta sitt ansvar och när ska regeringen börja bry sig om våra medlemmar?

... OM INGEMAR HÅRD

Ingemar Hård är byggnadsarbetare och författare. Han har skrivit en bok om byggspråkets utveckling. Den bör vi alla läsa och tänka på att återta samtalen på arbetsplatserna.

Posttidning B

Postens returadress
Byggnadsarbetaren
106 32 Stockholm

Adressändring för
medlem i Byggnads
Kontakta förbundets
lokala avdelning

Övriga adressändringar
EDB Kundtjänst
171 79 Solna
Tel: 010-588 48 08
Fax: 010-588 78 40
E-post: prenumeration@edb.com

DEWALT

XR

LITHIUM ION

ROBUST INTELLIGENT UTSIDA INSIDA

KONTROLL
& KOMFORT

INTELLIGENS

↑ KRAFT

↑ EFFEKTIVITET

NYHET LI-ION SORTIMENT